

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA

SUOMI-KOULU KULTTUURIA EDISTÄMÄSSÄ

LAUSANNEN SUOMI-KOULUN VAIKUTUS SUOMALAISEN
KULTTUURIN EDISTÄMISEEN SVEITSISSÄ

TEKIJÄ: Petra Kasper

Koulutusala Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Matkailu- ja ravitsemisalan tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Petra Kasper	
Työn nimi Suomi-koulu kulttuuria edistämässä	
Päiväys 12.4.2021	Sivumäärä/Liitteet 54
Ohjaaja(t) Jorma Korhonen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Lausannen Suomi-koulu	
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millä keinoilla Sveitsin Lausannessa toimiva Suomi-koulu auttaa ulkosuomalaisia lapsia edistämään suomalaisten kulttuuripiirteiden ymmärtämistä ja oppimista ulkomailla asutta-essa. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää myös Lausannen Suomi-koulun vaikutuksia lasten suomen kielen oppimiseen. Opinnäytetyön aihe valikoitui työsuhteeni aikana lukukaudella 2019–2020, jolloin työskentelin Lau-sannen Suomi-koulussa opettajana 3–5-vuotiaiden lasten ryhmässä. Toinen ryhmä koostui 6–14-vuotiaista lap-sista. Opinnäytetyö on toteutettu toimeksiantona Lausannen Suomi-koululle. Opinnäytetyön aineisto kerättiin sekä määrällistä- että laadullista tutkimusmenetelmää käyttäen. Opinnäytetyössä käytetty aineisto kerättiin Webropolilla luodun kyselylomakkeen avulla, joka lähetettiin sähköpostitse koululaisten perheille. Kyselylomake lähetettiin 24 vanhemmalle, joista kymmenen vastasi siihen. Lisäksi opinnäytetyön aineis-tonkeruussa käytettiin laadullisen tutkimusmenetelmän tyypillistä aineistonkeruumenetelmää - osallistuvaa ha-vainnointia. Opettajana työskentely mahdollisti osallistuvan havainnoinnin ja tutkimustyön lukukaudella oppitun-tien aikana opetuksen ohella. Opettajana toimiminen sekä vanhemmille lähetetty kyselylomake mahdollistivat mo-nipuolisen sekä laadukkaan tutkimuksen, jossa Lausannen Suomi-koulun opetuksen onnistumista ja vaikutuksia tutkittiin kaikkien osapuolien toimesta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää vanhempien kokemuksia ja mielipiteitä koulun opetuksesta. Tutkimuksessa Lausannen Suomi-koulun opetusta tarkasteltiin suomen kielen ja kirjallisuu-den, tapojen, musiikki- ja urheilukulttuurin sekä luonnon, maantieteen ja yhteiskunnan näkökulmasta. Näiden teemojen perusteella tulokset analysoitiin ja opinnäytetyöstä tehtiin johtopäätöksiä Lausannen Suomi-koulun ope-tusmenetelmien onnistumisesta sekä kehityskohteista. Lausannen Suomi-koulun opetus vaikutti ulkosuomalaisen lasten kielen ja kulttuurin oppimiseen myönteisesti. Suomi-koulussa käsitellyt teemat paransivat lasten kielen yleistä kielen oppimista ja kommunikointia. Lisäksi las-ten sanavaraston kehittyi lukukauden aikana. Suomalaisen musiikki- ja urheilukulttuurin opiskelu kehittivät lasten tuntemusta merkittävistä suomalaisista säveltäjistä, urheilijoista sekä urheilulajeista. Lisäksi urheilukulttuurin opis-kelu lisäsi lasten tietoisuutta suomalaisen urheilukulttuurin erityispiirteistä ja historiasta. Suomalaiseen kirjallisuu-teen tutustuttiin erityisesti lukemalla ja kirjoittamalla. Innostus suomalaisen kirjallisuuden lukemiseen saatiin siir-rettyä myös kotioloihin koulun kirjaston avulla, josta lapset saivat lainata suomalaisia kirjoja kotiin luettavaksi. Luonnon ja maantiedon opiskelu lisäsi erityisesti vanhempien oppilaiden tietoutta suurimmista suomalaisista kau-pungeista, järvistä ja merkittävistä paikoista. Suomalaisen yhteiskunnan opetuksella Lausannen Suomi-koulussa ei ollut merkittävää painoarvoa. Tutkimustuloksia ei voida yhdistää kaikkiin ulkomailla toimiviin Suomi-kouluihin, koska jokaisen perheen lähtökohdat, mielikuvat ja kokemukset vaihtelevat. Lisäksi vastaajien suhteellisen pieni otoskoko saattoi heikentää tutkimuksen luotettavuutta.	
Avainsanat Kulttuuri, identiteetti, kulttuuri-identiteetti, ulkosuomalaisuus, Suomi-koulu	

Field of Study Tourism, Catering and Domestic Services			
Degree Programme Degree Programme in Tourism and Hospitality Management			
Author(s) Petra Kasper			
Title of Thesis Finnish School promoting culture abroad			
Date	12.4.2021	Pages/Appendices	54
Supervisor(s) Jorma Korhonen			
Client Organisation /Partners Lausanne Finnish school			
Abstract The purpose of this thesis was to examine how the Finnish School of Lausanne helps children to understand the culture and language of Finland while living abroad. The aim of this thesis was also to find out the effects and success of the education at Lausanne Finnish School. The topic of this thesis was selected during my employment in semester 2019-2020 when I worked at Lausanne Finnish School as a teacher in a group of children aged 3-5. There was also another group of children which consisted of children aged 6-14. This thesis has been made as an assignment for Lausanne Finnish School. The material for this thesis was collected by using both quantitative and qualitative research methods. The material was collected by using a questionnaire survey made in Webropol. The questionnaire survey was sent by email to 24 families and ten of them replied. In addition to the questionnaire, another research method was participant observation. Working as a teacher enabled participant observation during the semester. Together participant observation and questionnaire survey made it possible to create a high-class study, where all participants were involved. Using participant observation as a research method gave a different and closer perspective for the study. The purpose of the questionnaire survey was to find out how the families felt about the teaching of the school. Parents were asked to tell about their experiences and opinions of the education from the perspective of Finnish culture. In this study, the concept of culture involved language, literature, sports, music, geography, and Finnish customs. The results and conclusions were analysed based on these themes and they helped the school to figure out where they were successful and which aspects they needed to develop. The teaching and education at Lausanne Finnish school had positive effects on children's learning about Finnish culture and language. The themes that were used in teaching improved communication and general language skills among children. In addition, their vocabulary developed during the semester. Studying Finnish music and sports culture gave more knowledge about the important composers, athletes, and traditional sports in Finland. The children were taught about Finnish literature by reading and writing. Enthusiasm and interest in reading Finnish literature was also visible at home, when children were allowed to borrow books to read with their families. The study of nature and geography increased the awareness of older students about the largest Finnish cities, lakes, and other significant places. Teaching Finnish society was not the main part of the curriculum during the 2019-2020 semester. The research results cannot be generalized to all children who live abroad and are involved in Finnish Schools. Each family comes from different backgrounds and has different experiences about Finnish culture. Also, the curriculum varies a lot between the Finnish Schools around the world. The sample size of this research was quite small and it might affect the reliability of the results.			
Keywords Culture, identity, Cultural identity, expatriate Finn, Finnish School			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	KULTTUURI JA IDENTITEETTI	7
2.1	Suomalaisen kulttuurin erityispiirteet.....	9
2.2	Sveitsiläiset kulttuuripiirteet	12
2.3	Suomalaisten ja sveitsiläisten kulttuuripiirteiden vertailu	15
3	SUOMI-KOULUT ULKOMAILLA	19
3.1	Suomi-koulujen tarkoitus.....	19
3.2	Koulutoiminnan tavoitteet.....	21
3.3	Opetussuunnitelmasuositus	22
3.4	Suomi-koulujen haasteita	22
3.5	Lausannen Suomi-koulu	23
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	25
4.1	Tutkimuksen toteuttaminen ja aikataulutus	25
4.2	Kohderyhmän valinta	25
4.3	Tutkimusmenetelmien valinta	26
4.4	Kyselylomakkeen suunnittelu ja sisältö	28
4.5	Reliabiliteetti ja validiteetti.....	29
5	TUTKIMUSTULOKSET	31
5.1	Kyselyyn vastanneiden taustatiedot.....	31
5.2	Suomen kieli ja kirjallisuus.....	33
5.3	Suomalaiset tavat	36
5.4	Urheilu- ja musiikkikulttuuri	38
5.5	Luonto, maantiede ja yhteiskunta	40
5.6	Tutkimustuloksien yhteenveto ja johtopäätökset	42
6	POHDINTA.....	45

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

LIITTEET

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö, joka toteutettiin toimeksiantona Lausannen Suomi-koululle. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Sveitsin Lausannessa toimivan Suomi-koulun vaikutuksia lasten suomen kielen kehittymiseen sekä suomalaisten kulttuuripiirteiden tunnistamiseen. Opinnäytetyön päätavoitteena oli tutkia keinoja, joilla Lausannen Suomi-koulu edistää suomalaisen kulttuuripiirteiden tunnistamista sekä suomen kielen opetusta ulkosuomalaisille lapsille.

Suomi-koulut toimivat ulkomailla asuville suomalaisille lapsille eräänlaisina kieli- ja kulttuurikerhoina. Kouluja on ympäri maailmaa jo satoja ja ne ovat levittäytyneet jo jokaiseen maanosaan. Ensimmäinen Suomi-koulu perustettiin Kanadaan jo 1960-luvulla. Suomi-koulujen perustajina toimivat yleensä aktiiviset vanhemmat, jotka haluavat siirtää suomalaista kulttuuriperintöä lapsilleen ulkomailla asuessaan. Koulutoimintaan saavat osallistua 3–18-vuotiaat lapset ja nuoret, joilla on jonkunlainen yhteys Suomeen tai suomalaisuuteen. Koulujen tarkoituksena on edistää lasten suomen kielen osaamista sekä ylläpitää suomalaisia tapoja ja kulttuuriperinteitä ulkomailla asuttaessa. Suomi-koulut eivät kuitenkaan ole osana Suomen virallista koulutusjärjestelmää. Tämä opinnäytetyö tutkii Lausannen Suomi-koulun opetusmenetelmiä sekä kulttuuria edistäviä toimintatapoja ja niiden vaikutuksia koululaisiin.

Idea opinnäytetyön toteuttamiseen syntyi työsuhteen aikana lukukaudella 2019–2020, jolloin työskentelin Lausannen Suomi-koulussa 3–5-vuotiaiden ryhmässä opettajana. Halusin tutkia Lausannen Suomi-koulun opetuksen onnistumista, opetusmenetelmiä sekä oppituntien vaikutuksia lasten oppimiseen, sillä koen suomalaisen kulttuurin ylläpitämisen tärkeäksi ulkomailla asuttaessa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten tunneilla käsiteltävien eri teemojen avulla Lausannen Suomi-koulussa opetetaan suomalaisesta kulttuurista ja kielestä. Opetuksen onnistumista ja opetusmenetelmiä tutkitaan suomen kielen ja kirjallisuuden, urheilu- ja musiikkikulttuurin, suomalaisten tapojen sekä luonnon, maantiedon ja yhteiskunnan näkökulmista.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullista sekä määrällistä tutkimusmenetelmää käyttäen. Aineisto kerättiin koululaisten vanhemmille sähköpostitse lähetetyn kyselylomakkeen sekä osallistuvan havainnoinnin avulla. Opettajan työ mahdollisti osallistuvan havainnoinnin lukukauden aikana. Kysely lähetettiin 24 koululaisen vanhemmalle, joista 10 vastasi. Kyselylomakkeessa vanhemmille tarjoutui mahdollisuus kertoa omasta näkökulmasta Lausannen Suomi-koulun opetuksesta sekä sen vaikutuksista lapsiin. Vanhemmilta saadut vastaukset toivat merkittävän lisän tutkimustyöhöni omien havaintojeni lisäksi. Tutkimustulokset ja kehitysideat on analysoitu kyselylomakkeen vastausten, palautteen sekä osallistuvan havainnoinnin avulla tehtyjen johtopäätöksiä perusteella. Opinnäytetyön avulla saadut tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin maailmalla toimiviin Suomi-kouluihin tai kaikkiin ulkomailla asuviin suomalaisiin, koska perheiden lähtökohdat, taustat sekä kokemukset vaihtelevat.

2 KULTTUURI JA IDENTITEETTI

Kulttuuri on moniulotteinen sekä monitulkinnallinen käsite. Kulttuuriksi kutsutaan tietyllä maantieteellisellä alueella vaikuttavan ihmisryhmän tapoja, arvoja, uskomuksia sekä vuorovaikutusta, jotka yhdessä muodostavat yhtenäisten kulttuuripiirteiden verkoston. Kulttuuriryhmä muodostuu, kun ihmisryhmä alkaa toimia samalla tavalla ja ymmärtää tiettyjä toimintatapoja yhtenäisesti. Maantieteellinen sijainti sekä ympäristötekijät ovat alun perin määrittäneet tietyllä alueella asuvien puheenaiheet, vaatetuksen sekä elinkeinoja sekä muita yhtenäisiä tapoja ja nämä tavat ovat myöhemmin muodostaneet tiettyjä kulttuuripiirteitä. Saman kulttuurin vaikutuspiirissä elävät ihmiset tulkitsevat tunteita, eleitä, ilmeitä ja merkkejä samalla tavalla toistensa kanssa, mikä luo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhtenäisyyttä ihmisten välille. Samaan kulttuuriryhmään kuuluvat ihmiset voivat myös tunnistaa toisensa kontekstista ja tilanteesta riippumatta juuri eleiden, ilmeiden sekä tulkinnan avulla. Mikään osa kulttuuria ei kuitenkaan ole automaattisesti valmiina ihmisessä, vaan yksilöt oppivat ympäristöstään asenteita, normeja sekä muita olennaisia piirteitä ja soveltavat niitä omassa elämässään omien arvojensa mukaisesti. (Frisk & Tulkki 2005, 6–9.)

Kulttuuri voi tarkoittaa eri näkökulmista katsottuna eri asioita. Se voidaan jakaa ja luokitella eri tavoilla. Historiallisesta näkökulmasta kulttuuri tarkoittaa usein perinteiden siirtymistä sukupolvien välillä, jossa kaikki arvokkaaksi ja menestyksekkääksi koetut asiat pyritään siirtämään eteenpäin uusille sukupolville. Kun kulttuuriryhmän tapoja ja asioita siirretään tuleville sukupolville, syntyy perinteitä, kansantaruja ja uskomuksia, jotka myöhemmin mielletään tietyn kulttuurin ominaispiirteiksi. Taiteen näkökulmasta kulttuuriin mielletään usein niin perinteisiä kuin modernimpiakin taidemuotoja, kuten kuvataidetta ja valokuvausta. (Frisk & Tulkki 2005, 6–7.) Kulttuuri muuttuu ja saa vaikutteita muualta maailmasta. Se myös näyttää erilaiselta eri ikäisten, ryhmien ja sukupolvien näkökulmasta. Kulttuurissa tulee olla jotain pysyvää eikä ohimeneviä ilmiöitä voida heti kutsua kulttuurin erityispiirteiksi. Kulttuurien kehittymiseen ja uusien erityispiirteiden syntymiseen vaikuttavat ihmisten uteliaisuus yhdessä epävarmuuden ja pelkojen kanssa. Epävarmuudet ja uteliaisuus ovat merkittäviä tekijöitä kulttuurin kehittymisen kannalta, koska niiden kokemiseen kuuluu vahvasti ihmisten välinen vuorovaikutus. Vuorovaikutuksessa uusien perinteiden ja piirteiden syntyminen saavat mahdollisuuden. Jo olemassa olevat erityispiirteet voivat muokkautua tai poistua vuorovaikutuksen ja uuden oppimisen myötä. Usein kulttuurin kehitys vaatii kuitenkin useampia vuosia aikaa, vaikka jotkut trendit tai muutokset saattavat alkaa vaikuttamaan nopeasti. (Laine 2014, 20.) Pitkään vaikuttaneet ominaispiirteet ja sukupolville siirtyvät perinteet muodostavat tärkeitä kulttuurin ominaisuuksia, joita kulttuuriryhmään kuuluvat yksilöt haluavat ylläpitää ja edistää vuosien kuluessa. Kulttuuria on kaikkialla ja sitä voi tarkastella historiallisen- sekä taiteellisen näkökulman lisäksi esimerkiksi urheilun, musiikin, kielen, kirjallisuuden, ruoan tai pukeutumisen näkökulmasta. Yhdessä edellä mainitut osa-alueet muodostavat kokonaisuudessaan yhtenäisen verkoston, joiden avulla tietty kulttuuri on tunnistettavissa.

Kulttuuria voi myös harrastaa, ja sen harrastamisella on todettu olevan hyviä vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin. Suomen Mielenterveysseura ry:n johtaja Sinikka Kaakkuriniemi toteaa haastattelussa, että taiteella tai muulla aktiivisella kulttuuriharrastuksella on yhteys parempaan mielenterveyteen sekä sitä kautta myös kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Esimerkiksi musiikin kuuntelu tai taiteen katsominen herättävät ihmisessä tunteita, jotka auttavat käsittelemään elämän varrella koettuja asioita ja haasteita. Kulttuuriharrastuksesta voi siis löytää ratkaisuja oman elämän haasteisiin ja ongelmiin. (Kajander 2018.) Suomen Mielenterveysseuran julkaiseman artikkelin mukaan kulttuurin harrastamisella on todettu olevan yhteys yleiseen hyvinvointiin, terveyteen sekä pidempään ikään. On todettu, että kulttuuria harrastavien ihmisten elinikä on jopa kaksi tai kolme vuotta pidempi verrattuna ihmisiin, jotka eivät käy aktiivisesti kulttuuriharrastuksissa. Yhteinen harrastus taiteen, musiikin, teatterin tai urheilun parissa parantaa ihmisten mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen ja uusien ystävyysuhteiden luomiseen. Ihmissuhteet, sosiaalisuus ja verkostoituminen auttavat jo itsessään parantamaan mielenterveyttä ja ovat merkittävässä roolissa ajatellen yksilön kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lisäksi edellä mainitut tekijät lisäävät itseluottamusta, yhteenkuuluvuuden- sekä osallisuuden tunnetta, jotka ovat tärkeitä aineksia identiteetin kehittymisessä ja muodostumisessa. (Suomen Mielenterveysseura Ry julkaisuaika tuntematon.)

Identiteetti tarkoittaa yksilön kokemusta siitä, kuka hän on. Identiteetti kehittyy ja muotoutuu elämänkokemusten, arvojen sekä vuorovaikutuksen yhteisvaikutuksesta. Elämässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat ihmisen identiteettiin ja muokkaavat sitä lähes väistämättömästi. Yksilö voi mieltää olevansa esimerkiksi suomalainen ja asuessaan pitkään ulkomailla sieltä tulevat vaikutteet saattavat muokata identiteettiä ja kokemusta siitä kuka hän todellisuudessa on. Identiteetin kehittymiseen vaikuttavat usein myös yksilön persoonallisuus ja ympäristön vaikutukset sekä erilaiset roolit. Ihmisen elämän aikana rooleja voi olla useampia, jotka yhdessä muokkaavat yksilön identiteetistä kokonaisuuden. Jos ihminen kokee tietyn roolin tärkeäksi omassa elämässään, siitä tulee usein osa identiteettiä. Rooleja voivat olla esimerkiksi äiti, aviopuoliso, johtaja tai opettaja. Identiteetti ja roolit alkavat muodostua jo varhaisessa vaiheessa ja kehitys jatkuu erilaisten elämänvaiheiden ja kokemusten kautta. Identiteetin kehitykseen liittyy myös kriisejä, joista ensimmäinen suuri kriisi on usein murrosiässä. Tässä kriittisessä elämänvaiheessa nuori alkaa usein pohtia omia valintojaan, arvomaailmaansa sekä ystävyysuhteita. Muita ihmisen elämässä olevia suurimpia identiteettikriisin aikoja ovat usein keksi-iässä sekä eläköitymisen kynnyksellä. (Lintukangas 2019.)

Kulttuuri sekä identiteetti muodostavat yhdessä myös **kulttuuri-identiteetin**. Kulttuuri-identiteetti on kulttuurin tavoin monitulkinnallinen ja laaja kokonaisuus, joka kietoo kulttuurin sekä identiteetin käsitteet toisiinsa. Laineen (2014, 63) mukaan siihen mielletään sekä ihmisen kokemia henkilökohtaisia tunteita ja arvoja mutta myös tietyn maan kulttuuriin liittyviä piirteitä. Yksilön kokema kulttuuri-identiteetti määräytyy sen perusteella, mihin kulttuuriin hän tuntee kuuluvansa. Suomalainen ihminen voi kokea olevansa suomalainen kulttuuri-identiteetiltään, mutta asuessaan pitkään ulkomailla suomen kieli tai perinteet voivat unohtua, jos niitä ei aktiivisesti käytä ja toteuta. Kulttuuri-identiteetti voi muuttua ja muokkautua toisen kotimaan kulttuuripiirteiden mukaisesti, etenkin jos suomalaisia tapoja ja perinteitä ei aktiivisesti toteuta. Frisk & Tulkki (2005, 10) toteavat kulttuuri-identiteetin kehittymisen kestävän useita vuosia. Kulttuuri-identiteetti kehittyy, kun yksilö tutustuu

vieraisiin kulttuureihin, ja ottaa sieltä omien arvojensa mukaisia toimintatapoja ja tyylejä käyttöönsä. Ympäristöllä ja asenteilla on myös vaikutusta kulttuuri-identiteetin kehitykseen ja muotoutumiseen. Anttila (2007, 34) toteaa kulttuurin sekä identiteetin olevan kaikkea inhimillistä toimintaa sekä yksilöiden ja ryhmien välistä vuorovaikutusta, minkä vuoksi molemmat käsitteet ovat haasteellisia ja hyvin abstrakteja määritelmiä.

Kulttuuri-identiteetin lisäksi on olemassa **kansallinen omakuva**, mikä kertoo mielikuvista ja stereotypioista tietyn kulttuurin osalta. Kansallinen omakuva on kulttuuri-identiteettiä laajempi ja yleistempi käsite, sillä kulttuuri-identiteetti käsittää lähinnä yksilöiden kokemuksia. Helkama (2015, 18–19; 115) toteaa kansallisen omakuvan olevan merkityksellinen tekijä kulttuurien erityispiirteiden ja kansalaisten arvojen tarkastelun kannalta. Kansallinen omakuva ilmentää kansalaisten mielikuvia ja yleistyksiä oman maan kulttuuripiirteistä, tärkeimmistä arvoista ja tavoista. Kansallinen omakuva kertoo, millaisena suomalaiset kokevat itsensä. Sen avulla voidaan myös ilmentää ulkomaalaisten mielikuvia ja stereotypioita suomalaisista. Kansallinen omakuva kertoo suhtautumisesta muihin kulttuureihin ja se paljastaa paljon myös suomalaisten arvoista ja käsityksistä. Suomen naapurimaissa suomalaiset mielletään ahkeriksi sitkeiksi sekä työteliäiksi. Myös suomalaiset mieltävät itsensä ahkeraksi kansaksi ja ahkeruus voidaan mieltää tyypilliseksi suomalaiseksi arvoksi sekä yhdeksi kansallisen omakuvan erityispiirteeksi. Suomalaisten kansalliseen omakuvaan liitetään ahkeruuden lisäksi myös luonto ja maisemat. Kansallinen omakuva ilmentää usein kulttuuriryhmän tärkeimpiä arvoja, koska ihmiset pyrkivät toimimaan arvojensa mukaisesti. Esimerkiksi suomalaisten luonnon ja maiseman tärkeys näkyy usein taiteessa, musiikissa tai kirjallisuudessa. Kansallinen omakuva on yleensä melko vakaa ja muuttumaton, mutta muita kansoja koskevat mielikuvat saattavat vaihdella nopeasti. Usein syynä mielikuvien muuttumiselle ovat erilaiset poliittiset tapahtumat, jotka saattavat aiheuttaa kireyttä, levottomuutta ja epävarmuutta ihmisten keskuudessa.

2.1 Suomalaisen kulttuurin erityispiirteet

Arvot ohjaavat ihmisten valintoja ja toimintaa tavallisessa arjessa. Usein niitä heijastetaan omiin persoonallisuuden piirteisiin ja ihminen pyrkii toimimaan niiden mukaan. Arvojen avulla yksilö tuo esille, millaisia asioita hän elämässään tavoittelee ja miten hän haluaa muiden ihmisten kohtelevan toisiaan. Arvoilla on tärkeä rooli ihmisen minäkuvassa ja ne ovat osa minuutta, ja siksi toisen ihmisen arvomaailman tarkastelu voi tuntua vieraalta. Jokaisella ihmisellä kulttuurista riippumatta on samantyyppisiä tarpeita ja vaatimuksia, vaikka arvot olisivatkin erilaiset eri maissa. Kaikilla ihmisillä kulttuurista riippumatta on tarpeita kokea mielihyvää, nautintoa, haasteita sekä vaihtelua elämässään. Ihmisen arvomaailma on yksi tapa heijastaa yksilön perustarpeita. Arvot voivat muuttua ajan kuluessa ja elämäntilanteen mukaan. (Helkama 2015, 8; 10.)

Arvot vaihtelevat vuosikymmenien saatossa, koska tiettyjen aikakausien trendit ja maailmassa tapahtuvat muutokset vaikuttavat ihmisten ajatusmaailmaan. Rauhalampi (2018) mainitsee suomalaisten yhteisöllisyyden arvosta 1970-luvun taitteessa. 70-luvulla ihmiset arvostivat yhteisöllisyyttä, mikä ilmeni esimerkiksi samanlaisena pukeutumistyylinä tai saman radiokanavan kuunteluna. Tuolloin yhteisöllisyyttä pidettiin tärkeänä, koska Suomessa elettiin jälleenrakentamisen aikakautta. Kun

suomalaisten taloustilanne alkoi viimein muuttua paremmaksi, ihmiset kiinnostuivat yksilöllisyydestä sekä uusien mahdollisuuksien kokemisesta. Suomalaiset halusivat lähteä toteuttamaan unelmiaan ja itseään, minkä seurauksena yhteisöllisyyden arvostus väheni. Nykyään ihmiset arvostavat vapautta ja mielihyvää. Medialla on ollut vaikutusta siihen, miten nykyään ihmiset tavoittelevat omaa onnellisuuttaan erilaisten elämäntapaoppaiden, meditoinnin, ylimääräisten tavaroiden poisheittäminen tai sisäisen mielenrauhan saavuttamisen avulla. Tänä päivänä kuitenkin onnellisuuden metsästäminen tapahtuu yksin. Yhteisöllisyyden arvo 70-luvulta on muuttunut oman edun tavoitteluksi ja itsekeskeisemmäksi ajatteluksi.

Pellervon Taloustutkimuksen (PTT) laatimasta arvotutkimuksesta ilmenee, että vuonna 2018 suomalaiset pitivät tärkeimpinä arvoinaan turvallisuutta, terveyttä, perhettä sekä yhteiskunnallista järjestystä. Kolme vuotta aikaisemmin tehdyn samanlaisen arvotutkimuksen mukaan merkittävimpiä arvoja suomalaisille ovat olleet tasa-arvo, suvaitsevaisuus sekä luonnonsuojelu. Taustalla arvojen vaihtelussa ja arvomuutoksissa on ollut todellisten uhkien siirtyminen lähemmäksi kansalaisia sekä levottomuuksien ja epävarmuuden lisääntyminen. Euroopassa lisääntyneet levottomuudet ja terrorismiteot ovat aiheuttaneet muutoksia myös suomalaisten arvomaailmaan. Perusluonteeltaan suomalaiset ovat kuitenkin yhtenäistä kansaa sekä arvostavat yhteisöllisyyttä, vaikka muutos yksilöllisempään ajatteluun ja oman edun tavoitteluun on tapahtunut. Tavallisessa arjessa yhteisöllisyyden arvostus ei kuitenkaan enää näy niin suuresti verrattuna 1970-lukuun. Arvomaailmassa on eroja myös ikäluokkien välillä. PTT:n vuonna 2018 tehdyssä arvotutkimuksessa nuorilla nousi esiin arvoja vallankäytöstä, menestymisestä sekä suoriutumisesta. Vanhemmilla ikäluokilla arvomaailma painottui hyvinvointiin sekä terveyteen liittyviin arvoihin. (Mäkilä 2018.) 2020-luvulla suomalaisten arvomaailmassa on nähtävissä paljon samankaltaisia arvoja verrattuna vuoteen 2018. Ihmiset arvostivat sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa sekä kaikkien ihmisten yhteistä huolenpitoa ja turvallisuutta molempina vertailuvuosina. Vuonna 2020 suomalaisiin arvoihin on kuulunut edellä mainittujen lisäksi myös työn kokeminen tärkeäksi. Lisäksi luonto sekä realismi on koettu tärkeäksi työn, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden rinnalla. Nykyään suomalaisten arvoissa on kuitenkin nähtävissä ristiriitoja ja jännitteitä esimerkiksi kansainvälisyyden saralla. Kansainvälistymistä ja Suomen vientiä ulkomaille pidetään tärkeänä, mutta esimerkiksi maahanmuuttoon suhtaudutaan epäilevästi ja pienellä varauksella. (Haavisto 2020.)

Kölhi (2012) pohtii tekstissään suomalaisuutta ja suomalaisuuden symboleja. Perinteisesti suomalaisuutta ovat määrittäneet maa, kauniit metsä- ja järvimaisemat sekä suomen kieli. Myöhemmin itsenäistymisen jälkeen suomalaisuuden symboliksi on tullut myös itsenäinen Suomi. Suomen kieli on tärkeä osa identiteettiä ja sen kehittymistä. Suomalaiset ovat ylpeitä omasta kielestään. Värikäs historia Venäjän ja Ruotsin välissä on vahvistanut myös suomen kielen poliittista asemaa. Pienen outoa kieltä puhuvan kansan on varmistettava suomen kielen jatkuminen siirtämällä sitä sukupolvilta toisille. Kielen käyttäminen on välttämätön edellytys kielten kehittymiselle ja säilymiselle. Suomen kielen lisäksi kirjallisuus ja historia ovat merkittäviä tekijöitä suomalaisen identiteetin muodostumisen kannalta. Merkittävänä suomalaisen kirjallisuuden teoksena pidetään vuonna 1985 julkaistua Suomen kansalliseeposta, Elias Lönnrotin Kalevalaa. Lisäksi suomalaisen kirjallisuuden historiassa päättään nostaa usein Aleksis Kiven merkkiteos, Seitsemän veljestä. (Cavén 2018.) Kalevalaa voidaan

pitää merkittävänä suomalaisuuden symbolina. Teosta sovelletaan edelleen kouluissa ja lisäksi sen hahmot liikkuvat kirjan lisäksi myös kuvataiteessa, teattereissa, musiikissa ja lastenkirjoissa. Kalevalan päivä on helmikuun 28. päivä, jolloin Suomen kansalliseepoksen isä Elias Lönnrot kirjasi alkupe-
räisen teoksensa esipuheen. Sitä juhlitaan edelleen liputuspäivänä. (Gertsch 2016.)

Kirjallisuuden ja kielen lisäksi muita merkittäviä suomalaisuuden symboleja ovat luonnon sekä maisemien ihannointi ja arvostus. InfoFinlandin (2021) julkaiseman suomalaisen tapakulttuurin ohjeen mukaan kauniit maisemat, järvet sekä lukuisat metsät ovat aina olleet suomalaisille tärkeitä ja erityisiä. Luonnossa seikkaillaan, retkeillään, yövytään, kerätään marjoja tai metsästetään. Luonto tarjoaa suomalaisille upeita ja monipuolisia kokemuksia maisemien, valokuvauksen sekä oleskelun parissa. Suomalaiset noudattavat jokamiehenoikeuksia ja he tietävät pääasiallisesti, miten metsässä käyttäytään. Jokamiehenoikeudet määrittävät vapaan metsässä liikkumisen ilman maanomistajan lupaa. Luonto on aina ollut tärkeä osa suomalaisuutta ja sen arvostus on pysynyt aina jossain muodossa suhteellisen korkealla maailmantilanteesta riippumatta. Salumäki (2019) toteaa suomalaisten luontosuhteen olevan vahva. Vuonna 2019 Yle Luonto toteutti suomalaisille tutkimuksen, jossa selvitettiin suomalaisten suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Kyselyn tulosten perusteella lähes 80 % suomalaisista piti itseään jollain tasolla luontoihmisenä.

KUVA 1. Luonto on suomalaisille tärkeä (Kasper 2020).

Suomalaisia yhdistävät luottamus toisiin ihmisiin sekä viranomaisiin ja Suomessa arvostetaan yksilönvapautta sekä omaa tilaa. Yksityisyys ja oman tilan arvostaminen näkyvät esimerkiksi siinä, ettei suomalaiseen perheeseen kannata mennä kyläilemään ilman kutsua. Suomalaisille ihmisille ominaista ovat vaatimattomuus omaan tekemiseen sekä rehellisyys ja täsmällisyys. Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus näkyvät myös suomalaisissa perheissä, sillä usein molemmat vanhemmat käyvät töissä ja huolehtivat yhdessä perheen taloudesta. Suomalaisille tärkeintä on ydinperhe, joka on yksi tärkeimmistä yksilökeskeisen kulttuurin erityispiirteistä. Suomalaisen kulttuuriin kuuluva tärkeä perinne on saunominen. Sauna on suomalaisille pyhä rentoutumisen ja puhdistautumisen paikka, jossa

useimmiten käydään joka viikko ainakin yhden kerran. Saunomisella on myös pitkä historia suomalaisuudessa. Suomalainen ruokakulttuuri puolestaan painottuu melko terveelliseen ja lähellä tuotettuun ruokaan. Lapissa etenkin poronliha ja rannikoilla kalat ovat suosittuja ruokia, mutta Suomessa näkyvät myös muualta maailmalta tulleet ruokakulttuurit erilaisina etnisinä ravintoloina. Suomalaiseen ruokakulttuuriin kuuluu ilmainen kouluruoka lapsille ja nuorille, ja perinteisiin ruokiin kuuluvat esimerkiksi ruisleipä, puuro ja karjalanpiirakat. Suomessa juodaan kahvia erityisen paljon verrattuna muihin maihin, ja kahvia on tarjolla aina juhlapöydistä työpaikan kahvihuoneisiin. Tavallinen lounasaika on aamupäivällä kello 11–12 aikaan, mikä on muihin Euroopan maihin verrattuna melko aikainen. (InfoFinland 2021.)

Suomalainen urheilukulttuuri on monimuotoinen ja värikäs. Suomi on saanut historian saatossa merkittäviä saavutuksia esimerkiksi yleisurheilussa, kun Paavo Nurmi aikanaan juoksi lukuisia mitaleja olympialaisissa sekä maailmanmestaruuskisoissa. Maunulan (2012) mukaan suomalaisen urheilun saavutukset ovat kuitenkin vähentyneet aikojen saatossa. Intohimoisen urheilukulttuurin luomisen tekijöinä eivät suinkaan ole pelkästään valmentajat ja urheilijat, vaan mukaan tarvitaan myös katsojat sekä fanit. Usein fanien ja katsojien kiinnostus sekä asenne heijastuu urheilun tasoon. Suomalaisilla on tapana manata ja pudistella päätään kotona urheilua katsellessaan. Maunulan mukaan tämä on väärä tapa luoda hyvää yhtenäistä urheilukulttuuria. Hetemaj (2011) toteaa suomalaisen urheilukulttuurin eroavan selkeästi verrattuna esimerkiksi Keski-Eurooppalaiseen fanikulttuuriin. Etenkin Etelä-Euroopan fanikulttuuri eroaa huomattavasti suomalaisten urheilun kannattamisesta. Etelä-Euroopassa fanit luovat urheilutapahtumiin tunnelmaa laulamalla, tanssimalla ja huutamalla urheilulajista tai sarjatasosta riippumatta. Suomessa on tapana innostua voitosta tai hyvästä menestyksestä hetkeksi, jonka jälkeen kiinnostus lajia kohtaan lopahtaa hyvin nopeasti. Hetemaj mukaan suomalaiset tarvitsevat enemmän aitoa innostusta urheilua kohtaan ja kiinnostus tulisi säilyttää pidemmän aikaa. Suomalaisten urheilun kannattamiseen kuuluu erityisesti voittajien kannattaminen, jolloin on vaikeaa luoda yhtenäistä kulttuuria tietyn lajin ympärille. Urheilukulttuuri kehittyy parhaiten silloin, kun se on luonnollinen puheenaihe ja osana ihmisten tavallista arkea. Suomalaiset pitävät kuitenkin urheilua tärkeänä, vaikka urheilukulttuurissa on kehitettävää. Etenkin historian aikana saaduista menestyksistä suomalaiset ovat ylpeitä.

2.2 Sveitsiläiset kulttuuripiirteet

Sveitsi on pieni, mutta monipuolinen Keski-Euroopan maa, jossa puhutaan neljää virallista kieltä. Valtaväestö puhuu sveitsinsaksaa ja noin 20 % asukkaista puhuu ranskaa. Italiaa sekä retoromaania puhutaan Sveitsissä yhteensä alle kymmenen prosenttia. Maa on kuitenkin kokenut kansainvälistymistä viime vuosikymmenien aikana. Vuonna 2019 neljännes Sveitsin asukkaista on ollut ulkomaa-laistaustaisia. Ulkomaalaiset sekä maahanmuuttajat tulevat Sveitsiin lähtökohtaisesti työn perässä. (Haario, Leitzinger, Stucki, Turunen & Lanz 2020, 28–30.) Yhtenäistä sveitsiläistä kulttuuria on hankala määritellä, koska lähes jokaisessa kantonissa on huomattavissa alueelle ominaisia kulttuuripiirteitä ja eroavaisuuksia. Sveitsin 26 eri kantonissa jokaisella on oma perustuslaki sekä hallitus (Suomen YK-liitto 2015). Sveitsiläinen kulttuuri on saanut vaikutteita ympärillä olevilta suurilta naapurimailta kuten Ranskalta ja Saksalta, ja näiden kulttuurien tyypillisiä piirteitä on huomattavissa eri

kantoneissa sekä asuinalueilla. Ranskankielisellä alueella kansalaisten tavat, tottumukset ja elämäntyyli eroavat saksankielisen alueen ihmisiin verrattuna, vaikka maantieteellisesti matkaa alueiden välillä on hyvin vähän. (Sveitsin Ystävät Suomessa julkaisuaika tuntematon). Sveitsissä näkyy kielen alueellinen jako melko selkeästi, vaikka asukkaat osaavatkin usein puhua myös toisen kielialueen kieltä. Siirtyminen kielialueelta toiselle näkyy esimerkiksi liikennemerkeissä sekä huoltoasemilla asiakaspalvelukielen vaihtumisena. Alueiden ja kielen vaihtuessa on kuitenkin tyypillistä, että kieliä osataan puhua alueesta riippumatta. Ei kuitenkaan ole täysin mahdotonta, ettei ranskankielisellä alueella asuva sveitsiläinen osaa saksaa ja päinvastoin. Sveitsillä ei siis ole yhtä kieltä, vaan maan kielikulttuuri on melko värikäs ja kansainvälistynyt. Toisaalta monikielisyys on rikkaus ja se avaa mahdollisuuksia esimerkiksi työnhakuun ja kouluttautumiseen.

Sveitsissä arvostetaan työntekoa, ahkeruutta, sitkeyttä ja pitkäjänteisyyttä sekä vapautta. Korkea koulutustaso pyritään järjestämään mahdollisimman laajalle joukolle ihmisiä, eikä erityiskohtelua lahjakkaille oppilaille järjestetä. Sen sijaan sveitsiläisessä koulutusjärjestelmässä tuetaan myös heikommin pärjääviä opiskelijoita. Työnteko ja ahkeruus sekä sinnikkyys näkyvät pitkinä työviikkoina vähäisinä lomapäivinä sekä poissaolojen välttämisenä. Sveitsi on pääsääntöisesti rikas maa ja tulotaso sekä elinkustannukset ovat korkeat. Työttömyys Sveitsissä on melko alhaista. Perheissä pääsääntöisesti miehen tehtävänä on olla taloudenhoitajana sekä tulonhankkijana. Perheen nainen on usein kodin- ja lastenhoitajana, mutta yhä enemmän naisiakin on siirtynyt työelämään, ja perheen elättäminen sekä kodin- ja taloudenhoitaminen on tasa-arvoistunut. Sveitsi on yksilökeskeinen kulttuuri, jossa tärkeimmässä osassa pidetään omaa sekä ydinperheen etua. (Sveitsin Ystävät Suomessa julkaisuaika tuntematon.)

Sveitsiläisten arvomaailmaan kuuluu luonnon ja ympäristön arvostaminen, terveys sekä ekologinen ja kestävä ajattelu. Business Finlandin (julkaisuaika tuntematon) mukaan sveitsiläisten ekologisuuden arvostaminen näkyy esimerkiksi ulkomaanmatkojen suunnittelussa sekä terveellisenä ja ympäristöystävällisenä elämisenä tavallisessa arjessa. Ulkomaanmatkoillaan sekä vapaa-ajallaan suurin osa sveitsiläisistä harrastaa ulkoilua, vaellusta ja retkeilyä. Haario ym. (2020, 94–95) mainitsevat Sveitsin olevan monipuolinen maa myös ulkomaalaisen retkeilijän ja vaeltajan näkökulmasta. Maa tarjoaa jo pelkästään eripituisia vaellusreittejä 65 000 kilometrin edestä kaiken tasoisille kuntoilijoille puhumattakaan muista urheilumahdollisuuksista. Sveitsi on monipuolinen urheilumaa, vaikka urheilulajien voisi kuvitella painottuvan vain alppilajeihin. Järvet ja joet tarjoavat mahdollisuuksia vesiuheiluun, kuten melontaan, sup-lautailuun, veneilyyn ja uintiin niin paikallisille kuin turisteillekin.

Sveitsissä suosittuja urheilulajeja ovat myös ratsastus, golf ja erityisesti vuorikiipeily. Talviurheiluun Sveitsi tarjoaa laadukkaita laskettelu- ja hiihtokeskuksia sekä haastavia vapaalaskupaikkoja vuorenrinteillä paikallisille sekä matkailijoille. Myös jääkiekko kuuluu vahvasti sveitsiläiseen urheilukulttuuriin. Monipuolisen urheilukulttuurin lisäksi upea, monipuolinen ja jylhä luonto on vaikuttanut siihen, että monissa sveitsiläisissä kunnissa pääelinkeinona toimivat matkailu ja turismi (Suomen YK-liitto 2015).

KUVA 2. Tyypillinen sveitsiläinen vaellusreitti (Kasper 2020).

Sveitsiläiset mielletään usein tyylillä pukeutumistyyliinsä, ruokakulttuurin sekä yleisen olemuksensa perusteella. Etenkin sveitsiläisessä ruokakulttuurissa näkyvät vahvasti vanhat perinteet. Suosituttuja perinneruokia ovat juustot, viinit, fonduet sekä raclette. Sveitsiläinen ruokakulttuuri on saanut kielen tapaan vaikutteita ympärillä olevista suurista naapurimaista. Ranskankielisellä alueella on olemassa omia herkullisia perinneruokia, johon ranskalainen ruokakulttuuri on historian saatossa vaikuttanut. Pohjois-Italian rajalla Sveitsin puolella on puolestaan omia perinneherkkuja, jotka ovat muotoutuneet italialaisen ruokakulttuurin vaikutteista. (Myswitzerland julkaisuaika tuntematon.) Sveitsi tunnetaan myös kuuluisista juustoa valmistavista alueista, kuten Gryèrestä sekä Appenzelistä. Erilaiset juustot ja täyteläiset suklaat kuuluvat vahvasti sveitsiläisten kulttuuriin. Arvokkaat luksuskellot ovat myös yksi tärkeimmistä ja arvostetuimmista Sveitsin vientituotteista, jonka kansalaiset kokevat merkittäväksi ylpeydenaiheeksi omassa kulttuurissaan. Haario ym. (2020, 100) toteavat, että arviolta 95 % kaikista maailman luksuskelloista valmistetaan Sveitsissä.

KUVA 3. Kuuluisa juustokylä Gruyère Sveitsissä (Kasper 2020).

2.3 Suomalaisten ja sveitsiläisten kulttuuripiirteiden vertailu

Suomalaisen ja sveitsiläisen kulttuurin eroja voidaan vertailla Geert Hofsteden kehittämän kulttuurien ulottuvuuksien avulla. Geert Hofstede oli alankomaalainen kulttuuritutkija, joka valmistuttuaan sosiaalipsykologian tohtoriksi sai työpaikan kansainvälisiä konttorikoneita valmistavasta yrityksestä, IBM:stä. Hofstede aloitti työt IBM:n henkilöstön tutkimusosastolla johtajana ja tutki samalla työntekijöiden psyykkisiä ja psykologisia ominaisuuksia, asenteita sekä suhtautumista johtajuuteen. Hofstede sai työnsä aikana kehitettyä neljä perusulottuvuutta, jotka kuvaavat eri kulttuurien ominaispiirteitä. Myöhemmin vertailumalliin on lisätty vielä kaksi uutta piirrettä, jotka tukevat neljää aikaisemmin kehitettyä perusulottuvuutta. (Helkama 2015, 63–64.)

Hofsteden kehittämässä vertailumallissa arvioidaan kulttuurien välisiä eroja siis kuuden eri perusulottuvuuden avulla. Kulttuurin ulottuvuudet auttavat selvittämään suomalaisen ja sveitsiläisen kulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä. Hofsteden löytämät kulttuurin neljä perusulottuvuutta ovat valtaetäisyys, individualismi, maskuliinisuus ja epävarmuuden välttäminen. (Helkama 2015, 64). Myöhemmin joukkoon ovat tulleet myös pitkäjänteisyys eli pitkän aikavälin suuntautuneisuus sekä hemmottelu. Edellä mainitut ulottuvuudet muodostavat kulttuurien välille etäisyysindeksin, joka havainnollistaa kulttuurien välisiä suuruuksia tietyn ulottuvuuden kohdalla. Tässä kappaleessa Suomen ja Sveitsin välisiä eroja analysoidaan Hofsteden kehittämän menetelmän avulla kaikkien ulottuvuuksien kannalta. Vertailun avulla molempien maiden kulttuureista saadaan yleistetty mielikuva.

Valtaetäisyys (power distance) kulttuurien ulottuvuuksissa kuvaa ihmisten suhtautumista auktoriteetteihin sekä vallankäyttöön ja vallan jakautumiseen. Suomella ja Sveitsillä on suhteellisen samankaltainen suhtautuminen auktoriteetteihin ja molemmissa maissa ajatellaan hyvin samalla tavalla vallankäytöstä ja sen jakautumisesta. Suomessa valtaetäisyyden käsitys ei suinkaan aina ole ollut yhtä matala kuin se on nyt. Helkama (2015, 65) mainitsee, että reilu 50 vuotta sitten Suomessa oli suurempi valtaetäisyys sekä hierarkkisempi suhtautuminen johtajiin ja vallankäyttäjiin. Valtaetäisyyttä on suhteellisen helppo tulkita, koska se tulee usein esiin tavallisissa arkipäivän tilanteissa. Hyvänä esimerkkinä valtaetäisyydestä toimii sinuttelun ja teitittelyn käyttäminen. Nykyään Suomessa on tyypillistä sinutella työpaikan pomoa tai opettajaa. Matalan valtaetäisyyden maissa ihmiset arvostavat tasa-arvoa sekä tasapuolisuutta esimerkiksi koulutuksen suhteen (Frisk & Tulkki 2005, 20). Usein johtamistyyli matalan valtaetäisyyden maissa on keskustelevampaa, demokraattisempaa ja avoimempaa verrattuna korkean valtaetäisyyden maihin. Sveitsin valtaetäisyydessä on kuitenkin huomattavia eroja kielellisen alueen mukaan. Saksankielinen alue kuuluu matalan valtaetäisyyden alueeseen, mutta ranskankielisellä alueella auktoriteetteihin suhtaudutaan hieman varauksellisemmin. Hierarkia sekä johtajien ja auktoriteettien kunnioittaminen juontaa juurensa ranskalaisen kulttuurin alueelliseen vaikutukseen. Ranska on huomattavasti korkeamman valtaetäisyyden maa verrattuna Sveitsiin, minkä vuoksi ranskankielisellä alueella valtaetäisyys on hieman muuta Sveitsiä korkeampi. Ranskan valtaetäisyyden indeksiluku on jopa puolet suurempi verrattuna Sveitsiin. (Hofstede Insights julkaisuaika tuntematon.)

Hofsteden kulttuurien ulottuvuuksissa **individualistisuus** (individualism) kertoo siitä, miten yksilökeskeinen tai perhekeskeinen kulttuuri on. Individuaaliset kulttuurit arvostavat nimenomaan yksilöä ja oman ydinperheen välillä tapahtuvia asioita ja päätöksentekoa. Yksilökeskeisessä kulttuurissa onkin tyypillistä, että oma etu menee kaiken muun edelle. Suomi ja Sveitsi ovat asettuvat molemmat korkealle individualistisuuden arviointiasteikolla. Individualistisille kulttuureille on tyypillistä, että maissa on hyvä koulutustaso. Kansalaisten työoloja sekä taitoja pidetään tärkeinä mutta itsestään selvinä asioina. Usein individualistisen kulttuurin maat ovat kollektiivisen kulttuurin maita rikkaampia, mikä johtuu usein koulutuksen korkeasta tasosta. Individualistiset kulttuurit varjelevat usein myös yksityisyyttään tarkasti. Lisäksi individualistisille kulttuureille perhekäsitys on suppeampi verrattuna kollektiivisiin kulttuureihin, sillä perhekäsitys rajoittuu usein pelkkään ydinperheeseen. (Helkama 2015, 67–69.) Suomi ja Sveitsi ovat individualistisia kulttuureja.

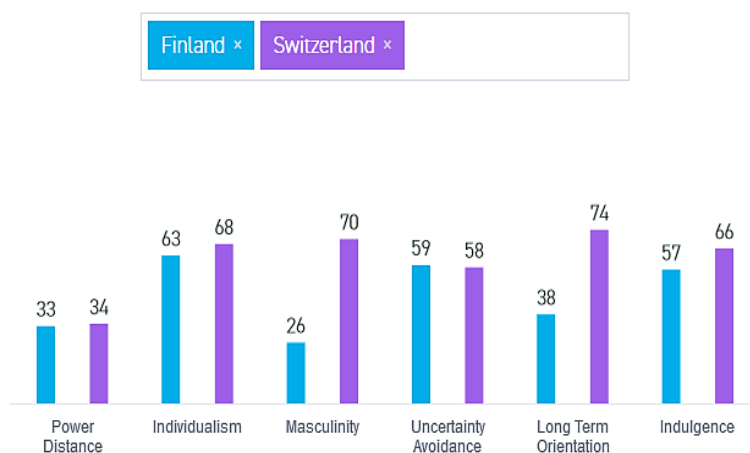
Maskuliinisuus – feminiinisyyasteikolla (masculinity) Suomen ja Sveitsin välillä on nähtävissä selkeä ero. Maskuliinisessa kulttuurissa näkyy usein, miten vahvasti yhteiskuntaa ohjaavat kilpailu, hyvä menestys, arvostus sekä saavutukset. Vahvan maskuliinisuuden omaavissa kulttuureissa lapset oppivat jo pienestä pitäen kilpailemaan toisiaan vastaan ja pyrkivät pääsemään aina korkeammalle tasolle muihin verrattuna. Kilpailu jo lasten kesken on kovaa. Sveitsiläinen kulttuuri on Hofsteden kulttuurien ulottuvuuksien perusteella huomattavasti maskuliinisempi maa verrattuna Suomeen. Feminiinisissä maissa tärkeitä arvoja ovat ihmissuhteista huolehtiminen, tasa-arvoisuus perheen sisällä sekä muiden ihmisten auttaminen. (Hofstede Insights julkaisuaika tuntematon.) Suomalainen kulttuuri lukeutuu enemmän feminiiniseksi maaksi, jossa tärkeänä tavoitteena on eräänlaisen hyvinvointivaltion saavuttaminen. Lisäksi feminiinisen kulttuurin maassa työelämässä arvostetaan etenkin solidaarisuutta ja tasa-arvoa. Työtä tehdään, jotta elintasoon ollaan suhteellisen tyytyväisiä. Suomalaisille elämä ole pelkästään työtä varten, vaan siihen kuuluu myös paljon muuta. (Peters 2019.)

Epävarmuuden välttäminen (uncertainty avoidance) liittyy kirjaimellisesti siihen, miten hyvin tietystä kulttuurissa siedetään epävarmuutta. Suomi ja Sveitsi ovat epävarmuuden sietämisen arviointiasteikolla lähes samalla tasolla. Kulttuurit, jotka sietävät huonosti epävarmuutta ovat usein jäykkiä, kriittisiä ja tarkkoja ajankäytön suhteen. Epävarmuuden välttelijät saattavat usein kokea hermostuneisuutta ja ärtyneisyyttä sekä arvostavat sääntöjä ja täsmällisyyttä. Monesti epävarmuuden välttäjä panostaa pitkään ja toimivaan työsuhteeseen saman työnantajan kanssa. (Helkama 2015, 73.) Sekä sveitsiläiset, että suomalaiset haluavat arjen olevan hallinnassa, ennakoitavissa ja mahdollisimman suunniteltuna etukäteen.

Sveitsiläisellä ja suomalaisella kulttuurilla on Hofsteden vertailumallin mukaan eniten eroa **pitkäjärjestyksessä tai pitkän tähtäimen suunnittelussa** (long term orientation). Suomalaiset ovat normatiivisia, eli sääntöjä noudattavia ja perinteitä arvostavia. Hofsteden kulttuurien vertailuasteikon mukaan suomalaisille tyypillistä on keskittyä saavuttamaan nopeita tuloksia sekä tulevaisuuteen sijoittamista rahallisesti ajatellaan yleisesti hyvin vähän. Tuloksien saavuttaminen nopeasti enteilee suomalaisten lyhytjänteisyydestä ja lyhyen aikavälin suunnittelun arvostamisesta. Suomalaiset eivät ole tarkkoja säästämisen tai tulevaisuuden suunnittelussa sveitsiläisiin verrattuna. Sveitsiläiset puo-

lestaan ovat sitkeitä ja sinnikkäitä tuloksien saavuttamisen kannalta. Sveitsiläiset arvostavat varallisuutta ja säästämistä tulevaisuutta ajatellen. He arvostavat myös rehellisyyttä ja suoriutumista työelämässä. (Hofstede Insights julkaisuaika tuntematon.)

Hemmottelu (indulgence) tarkoittaa kulttuurien välisessä vertailussa sitä, miten tiettyyn kulttuuriin kuuluvat ihmiset hallitsevat mielihalujaan. Sveitsi ja Suomi asettuivat tässäkin vertailussa lähes samalle tasolle. Sveitsiläisten korkea sijoittuminen hemmottelun saralla tarkoittaa sitä, että he haluavat pitää hauskaa ja nauttia elämästä. Sveitsiläiset ovat optimistisia ja suuntautuvat positiivisella ajattelulla elämässä tapahtuviin asioihin. Vapaa-ajalla on myös suuri merkitys sveitsiläisten arjessa. (Hofstede Insights julkaisuaika tuntematon.) Suomi on suhteellisen samalla tasolla sveitsiläisten kanssa Hofsteden ulottuvuuksissa hemmotteluasteikolla. Peters (2019) mainitsee suomalaisen työelämän oppaassaan hemmottelun tarkoittavan suomalaisten halua viettää vapaa-aikaa sekä käyttää rahaa oman mielensä mukaan. Suomi ja Sveitsi ovat samankaltaisia hemmottelun, viihteen ja vapaa-ajan käytön suhteen.

KUVA 4. Kulttuurien eroavaisuudet Suomi ja Sveitsi (Hofstede Insights 2021).

Hofsteden kulttuurien vertailumallin mukaan suomalainen ja sveitsiläinen kulttuuri ovat melko samanlaisia toisiinsa verrattuna. Suomea ja Sveitsiä on yksinkertaista vertailla kuuden kulttuurin ulottuvuuden avulla, koska suurin osa kulttuuripiirteistä sijoittui samalle tasolle vertailuasteikolla. Sekä Suomessa, että Sveitsissä ihmiset pääsääntöisesti arvostavat täsmällisyyttä, ajanhallintaa, korkeaa koulutustasoa, hyvinvointia sekä hauskanpitoa ja vapaa-aikaa. Molemmat maat lukeutuvat yksilökeskeisiksi kulttuureiksi, jossa henkilökohtainen etu ja oman perheen etu menevät kaiken muun edelle. Lisäksi molemmissa maissa on suhteellisen pieni valtaetäisyys, mikä kertoo kansalaisten suhtautumisesta vallankäyttöön sekä auktoriteetteihin. Suomi ja Sveitsi ovat matalan valtaetäisyyden maita, ja molemmissa arvostetaan tasa-arvoista suhtautumista koulutukseen sekä työelämän asioihin. Johtajuus matalan valtaetäisyyden maissa on demokraattisempaa ja keskustelevampaa verrattuna suuren valtaetäisyyden maihin. Merkittävä havainto valtaetäisyyden tutkimisessa löytyi kuitenkin Sveitsin

ranskankieliseltä alueelta, jossa valtaetäisyys on hieman suurempi verrattuna muualle Sveitsiin. Hierarkian tärkeys ja kunnioitus auktoriteetteja kohtaan on Ranskassa lähes kaksinkertainen verrattuna Sveitsiin, minkä vuoksi sama vaikutus näkyy myös Sveitsin ranskankielisellä alueella.

Suomella ja Sveitsillä on muutakin yhteistä edellä mainittujen Hofsteden kulttuuripiirteiden vertailuasteikolla havaittujen tulosten lisäksi. Molempia maita pidetään yleisesti melko kalliina. Vuonna 2019, Sveitsi oli kallein maa kansainvälisessä hintavertailussa muihin maihin verrattuna. Samassa tilastossa Suomi sijoittui seitsemänneksi. (Suomen virallinen tilasto (SVT)). Haarion ym. (2020, 105) mukaan korkea elintaso kertoo maiden hyvästä elinkelpoisuudesta, yhteiskunnan turvallisuudesta sekä vakaudesta. Nämä elementit puolestaan ovat tärkeitä edellytyksiä esimerkiksi kestävän matkailun kehitykselle. Molemmissa maissa ihmiset kokevat olevansa myös melko onnellisia, sillä vuonna 2019 Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) tehdyn onnellisuustutkimuksen mukaan Suomi valikoitui onnellisimmaksi kansaksi ja Sveitsi sijoittui samalla asteikolla kuudenneksi. YK:n teettämässä onnellisuustutkimuksessa tutkittiin, miten sosiaaliset normit ja sosiaaliturva, teknologia sekä politiikka ovat vaikuttaneet kansalaisten onnellisuuteen ja elämänlaatuun. (Mattila 2019.) Suomi pitää edelleen paikkaansa maailman onnellisimpana maana, sillä se valittiin jo neljättä kertaa peräkkäin onnellisuustutkimuksen voittajaksi vuonna 2021. Sveitsi puolestaan sijoittui neljänneksi vuoden 2021 tutkimuksessa, mikä kertoo pienestä kehityksestä kahden vuoden takaiseen sijoitukseen. (Hevonoja 2021.)

Suurimmat eroavaisuudet maiden välillä on nähtävissä pitkäjänteisyyden sekä maskuliinisuuden ulottuvuuden mittauksessa. Sveitsiläiset ovat Hofsteden arviointiasteikon mukaan kunnianhimoisempia, pitkäjänteisempiä sekä suunnitelmallisempia esimerkiksi rahan suhteen verraten suomalaisiin. Kunnianhimoisuus ja menestyksen himoitseminen ovat yhteydessä hyvien saavutuksien sekä rahan tavoittelemiseen. Hofsteden ulottuvuusindeksin mukaan Sveitsissä ihmisiä ohjaavat pääsääntöisesti suoritukset, menestyminen sekä keskinäinen kilpailu, mikä toisaalta myös ruokkii suunnitelmallisuutta ja säästeliäisyyttä. Hofsteden maskuliinisuuden ulottuvuuden mukaan suomalaisille tärkeämpää on työnteosta nauttiminen, vaikka sillä olisi vaikutusta elintasoon. Kansalaisten hyvinvointi ja yhteinen huolenpito sekä hoivaaminen ovat tärkeämpiä arvoja suomalaisille ennemmin kuin suurien saavutusten ja arvostuksen saavuttaminen. Helkama (2015, 79) muistuttaa, että kulttuureja vertaillaessa täytyy tiedostaa, että arviointiasteikon tulokset ovat yleistettyjä käsityksiä maiden välisistä eroista. Ulottuvuuksien avulla tehdään yleistettyä mielikuvaa maista, eikä niitä sovelleta yksilöihin.

3 SUOMI-KOULUT ULKOMAILLA

Suomi-koulut on suunnattu ulkosuomalaisille lapsille, joilla vähintään toinen vanhemmista on suomalainen tai suomalaistaustainen. Pääsääntönä on, että lapsella on jonkunlainen yhteys Suomeen ja suomalaisuuteen. Useat ulkomailla asuvat suomalaiset haluavat usein ylläpitää suomalaista identiteettiä ja kulttuuriperintöä asuessaan toisessa maassa esimerkiksi työn tai muun syyn vuoksi. Koulut ovat syntyneet yhdeksi keinoksi suomalaisen kulttuurin edistämiseen ulkomailla asuttaessa. Koulutoimintaa on nykyään jo jokaisessa maanosassa, ja niitä toimii ympäri maailmaa reilusti yli sata kappaletta.

Ulkosuomalainen henkilö on ulkomailla asuva Suomen kansalainen tai syntyperäinen suomalainen ihminen. Suomen sisäministeriön mukaan ulkosuomalaisia asuu eri puolilla maailmaa noin 1,6 miljoonaa, joista useimmat asuvat Kanadassa, Yhdysvalloissa tai Ruotsissa. Yhdistävä tekijä kaikkien ulkosuomalaisten keskuudessa on tietoisuus omista juurista ja halu ylläpitää suomalaista identiteettiä. Suomen ulkopuolella asuvat suomen kansalaiset haluavat yleensä myös pitää aktiivisesti yhteyttä Suomessa asuviin ystäviin, sukulaisiin ja perheenjäseniin, jotta suomen kielen ja kulttuurin tietotaito säilyy. (Suomen sisäministeriö julkaisuaika tuntematon). Suomi-koulut ovat merkittävä tekijä ulkosuomalaisten lasten kulttuurin sekä kielen oppimisen tukemisessa ja kehittämisessä.

Monissa maissa ulkosuomalaiset ovat muodostaneet oman yhteisön, jonka kautta muihin samassa tilanteessa oleviin ihmisiin pidetään yhteyttä. Tavallisesti yhteisöt ja verkostot voivat olla esimerkiksi Facebook- tai WhatsApp ryhmiä, jossa ihmiset jakavat vinkkejä, tukea sekä ylläpitävät ja luovat uusia ystävyys-suhteita. Ulkosuomalaiset saattavat järjestää esimerkiksi yhteisiä tapahtumia ja tilaisuuksia, myyjäisiä muille samassa maassa asuville suomalaisille. Ulkomaille muuttavan suomalaisen kannattaa liittyä oman kaupungin tai maan verkostoihin avun ja tuen saamiseksi, etenkin jos tarkoituksena on muuttaa vieraaseen maahan yksin. Verkostoista voi olla apua ystävien, töiden tai muun informaation saamiseen.

3.1 Suomi-koulujen tarkoitus

Suomi-koulut ovat syntyneet ulkomailla asuvien suomalaisten omasta tarpeesta siirtää suomalaisia kulttuuriperinteitä lapsilleen. Koulun tarkoituksena on auttaa lapsia kehittämään ja ylläpitämään suomen kielen taitoa sekä suomalaisen kulttuurin piirteiden tunnistamista ja osaamista. Suomi-koulut toimivat lasten sekä aikuisten verkostona suomalaiseen yhteisöön sekä muihin ulkomailla asuviin suomalaisiin. Suomi-koulujen opetus on tarkoitettu sellaisille lapsille, joilla ainakin toinen vanhemmista on suomalainen tai suomalaistaustainen (Opetushallitus 2015, 11).

Ensimmäiset Suomi-koulut perustettiin jo 1960-luvulla Kanadaan. Koulujen nimi ei tuolloin ollut nykyinen Suomi-koulu, vaan niitä kutsuttiin silloin suomen kielen kouluiksi. Koulut eivät ole varsinaisesti osana virallista Suomen koulutusjärjestelmää, mutta monet ulkomailla asuvat perheet pitävät Suomi-koulujen opetustarjontaa kuitenkin tärkeänä lastensa kielellisen kehittymisen sekä suomalai-

sen kulttuurintuntemuksen kannalta. Aktiiviset vanhemmat ovat tärkeässä roolissa koulujen perustamisvaiheessa, koska usein koulutoimintaa syntyy niille paikkakunnille, jossa vanhemmat ovat aloitteellisia ja halukkaita koulutoiminnan järjestämiseen. Lähes poikkeuksetta Suomi-koulujen perustajina ovat toimineet innokkaat vanhemmat, jotka haluavat lastensa oppivan suomen kieltä ja suomalaista kulttuuriperintöä. (Opetushallitus 2015, 7–11.) Ulkomailla toimiville Suomi-kouluille verkostoituminen sekä yhteistyö on erityisen tärkeää, koska yhteistyön ja tuen avulla on helpompi parantaa kulttuurin ja kielen edistämistä. Vuonna 2006 tätä tarkoitusta varten perustettiin Suomi-koulujen tuki ry. Järjestön tarkoituksena on luoda yhteys mahdollisimman monen Suomi-koulun välille sekä parantaa koulujen verkostoja ja koulutoimintaa ympäri maailmaa. (Korpela 2017, 13.)

Suomen valtio aloitti vuonna 1972 Suomi-koulujen rahallisen tukemisen, mikä tuolloin vauhditti koulujen perustamista etenkin Euroopan maihin. 1980-luvulla koulujen perustamistahti kiihtyi entisestään ja niitä perustettiin useita lähes joka puolelle maailmaa. 1990-luvun lopussa Suomi-koulut olivat levittäytyneet jo jokaiseen maanosaan ja niitä oli kokonaisuudessaan perustettu jo reilusti yli sata kappaletta. Koulut saavat vuosittain taloudellista tukea Suomen valtiolta Suomi-Seuran välityksellä, jota se puolestaan saa Opetushallitukselta. Suomi-Seura on ulkomailla asuvien suomalaisten oma järjestö, jonka tarkoituksena on edistää ja olla tukena ulkosuomalaisten asioissa. Järjestön tarkoituksena on tuoda esille ulkosuomalaisuutta, edistää ulkomailla asuvien suomalaisten asioita sekä toimia apuna antavana verkostona. Suomi-seura yhdistää monia ulkosuomalaisia ja se on tärkeänä siteenä ulkomailla asuvien suomalaisten välillä. (Suomi-Seura ry julkaisuaika tuntematon.) Suomi-Seura sai Suomen valtiolta 450 000 € arvoisen perusavustuksen ulkomailla toimivia Suomi-kouluja varten vuosina 2011–2015. Vuoden 2015 jälkeen valtiolta tuleva avustus on laskenut lähes 14 % ja tällä hetkellä Suomi-kouluille jaettava avustusraha on noin 390 000 €. Lukuvuoden 2016–2017 aikana avustusrahaa sai 136 koulua, jotka toimivat 36 eri maassa. Avustusrahojen lisäksi Suomi-koulut voivat hakea rahallista tukea opettajien palkkoihin, toimitilavuokriin sekä oppimateriaaleihin. (Korpela 2017, 12–14.)

Suomi-koulut ottavat oppilaikseen 3–18-vuotiaita lapsia ja nuoria, joilla ainakin toinen vanhemmista on suomalainen (Korpela 2017, 11). Oppilaalla tulee olla jokin kytkös Suomeen ja yhteys suomalaisuuteen, jotta koulun pääsyaatimukset täyttyvät. Suomi-koulut ovat tavallisesti melko pieniä kooltaan, sillä oppilaskeskiarvo koulussa on noin 30. Suurimmissa Suomi-kouluissa on mahdollista, että koulun oppilasmäärä nousee yli sadan. Koulutoimintaa järjestäville tahoille ympäri maailmaa on tullut vakiintuneita toimintatapoja ja eri maiden koulut tekevät yhteistyötä keskenään. Yhteistyön apuna toimii esimerkiksi aikaisemmin mainittu Suomi-koulujen tuki ry. Koulut toimivat usein melko vaihtelevassa ja monikulttuurisessa ympäristössä, mikä vaatii sopeutumista ja joustamista niin vanhemmilta, lapsilta kuin opettajiltakin. (Opetushallitus 2015, 20.) Suomi-koulun opettajilla ei tarvitse olla pedagogista pätevyyttä, vaikka vuonna 2006 tehdyn kyselyn mukaan hieman alle puolet Suomi-koulun opettajista on käynyt joko lastentarhanopettajan tai opettajan koulutuksen. Reilu puolet Suomi-koulun opettajista on käynyt jonkun muun pohjakoulutuksen, mikä kertoo opettajien rohkeudesta, heittäytymisestä, innokkuudesta sekä asiaan omistautumisesta. Opettajien on mahdollista kouluttautua lisää esimerkiksi Suomi-koulujen omien koulutuspäivien avulla. (Suomi-koulujen tuki ry julkaisuaika tuntematon.)

Sveitsissä Suomi-koulut järjestävät vuosittain yhteisen koulutusviikonlopun, jossa kaikkien koulujen opettajat kokoontuvat jakamaan ajatuksia sekä erilaisia opetusmetodeja. Sveitsissä toimii kaiken kaikkiaan kymmenen Suomi-koulua, jotka osallistuvat myös yhteisille koulutuspäiville. Jokaisella koululla on vuorollaan vastuu koulutuspäivien järjestämisestä. Sveitsin lisäksi Kreikka, Saksa ja Iso-Britannia järjestävät omia maakohtaisia koulutusviikonloppuja. Kaikille Suomi-kouluille on olemassa myös yhteiset koulutuspäivät vuosittain Helsingissä, joiden järjestävänä tahona toimii Suomen Opetushallitus. (Suomi-koulujen tuki ry julkaisuaika tuntematon.) Usein koulutuspäivillä on vierailijoita tai luennoitsijoita, jotka ohjaavat opettajien keskustelua ja antavat uusia näkökulmia opettamiseen sekä koulutoiminnan kehittämiseen. Koulutuspäivien tarkoituksena on myös vahvistaa ulkomailla asuvien suomalaisten yhteisöä sekä laajentaa Suomi-koulujen opettajien verkostoja ja yhteistyötä. Opinnäytetyöprosessin aikana pääsin myös henkilökohtaisesti osallistumaan Sveitsin Suomi-koulujen koulutuspäiville, jotka järjestettiin marraskuussa 2019 Baselissa. Baselin koulutuspäivien aikana luennottiin toiminnallisesta suomen kielen ohjauksesta sekä ulkosuomalaisten perheiden ja lasten monikielisydestä.

3.2 Koulutoiminnan tavoitteet

Suomi-koulun ensisijainen tarkoitus ja tavoite on suomalaistaustaisten lasten ja nuorten suomen kielen ja kulttuurin edistämisen tukeminen. Suomi-koulujen opettajat pyrkivät herättämään mielenkiintoisten tehtävien sekä vuorovaikutteisen toimintaympäristön avulla oppilaiden kiinnostusta suomalaista kulttuuriperintöä sekä suomen kieltä kohtaan. Suomi-koulujen yleisenä tavoitteena on käyttää mielekkäitä ja vuorovaikutuksellisia keinoja suomalaisen kulttuuriperinnön ja kielen oppimiseen. Lapsille pyritään luomaan positiivinen ja myönteinen suhde oppimiseen. (Opetushallitus 2015, 30.)

Ensisijaisena tavoitteena Suomi-kouluissa on herättää kiinnostus ja innostus suomalaiseen kulttuuriin ja kielen oppimiseen. Erilaiset leikit, musiikki, liikunta, kirjallisuuden lukeminen sekä yhteinen tekeminen ovat merkittäviä tekijöitä opetuksessa. Lapsille sopivat aktiviteetit pyritään katsomaan kunkin lapsen iän sekä taitotason mukaan. Opettajan tavoitteena on luoda lapsille taitotasoon sopivaa tekemistä oppituntien ajaksi sekä kotitehtäviksi. Leikit auttavat ymmärtämään ja käsittelemään asioita sekä ne ovat lapsille luontaisia tapoja toimia ja oppia. Leikkien avulla lapsille voidaan opettaa esimerkiksi suomalaisia tapoja, numeroita, värejä tai liikuntamuotoja. Lapset kokevat epäonnistumisia ja pettymyksiä mutta myös onnistumisia sekä yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden tunnetta. Lasten välillä tapahtuvat leikit eivät myöskään välttämättä tarvitse yhteistä kieltä, mikä on Suomi-koulun oppilaiden kielitaidon vaihtelevuuden kannalta hyvä asia. Lisäksi lasten kognitiiviset taidot harjaantuvat ja kehittyvät leikkien aikana. Kielen oppiminen saattaa tapahtua huomaamatta ja leikit kehittävät myös lasten muistia. Lisäksi ongelmanratkaisukyky ja vuorovaikutustaidot kehittyvät erilaisten leikkien sivuvaikutuksena. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto julkaisuaika tuntematon.)

Suomi-kouluissa opetuksen lähtökohtana on kielen käyttäminen monipuolisesti erilaisissa konteksteissa ja ympäristöissä. Opettajan tehtävänä on tukea oppilaita käyttämään vähäistäkin suomen kielen taitoa. Opettajan tärkeimpänä tavoitteena on luoda myönteinen ja avoin ilmapiiri, jossa lapsi saa

ilmaista itseään ja oppia vuorovaikutustaitoja muiden samanikäisten kanssa. Kielen opetuksessa pyritään etenemään helposta arkikielestä kohti moniulotteista kielenkäyttöä, ja opettajan tehtävänä on luoda tarpeeksi innostavaa mutta haastavaa sisältöä opetukseen. Monikielisyys ja eri kielten näyttäytyminen ovat arkipäiväisiä ja luonnollisia tekijöitä Suomi-koulujen arjessa ja kouluissa arvostetaan ja ymmärretään monikulttuurisuutta laajasti. (Opetushallitus 2015, 16.)

Kouluissa pyritään järjestämään opiskeluryhmät iän perusteella niin, että lapset olisivat kielellisesti ja taidollisesti samalla tasolla toistensa kanssa. Ryhmäkoot voivat olla kuitenkin suuria, jolloin yksilöllinen ohjaus vaikeutuu. Suomi-koulujen tunneilla tärkeintä on, että jokaisessa ryhmässä olisi mahdollisuus käydä keskustelua suomeksi ja oppilaat saavat ilmaista itseään omilla tavoillaan. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät ymmärtämään ja arvostamaan omaa monikulttuurisuuttaan sekä vahvistamaan omaa identiteettiään ja laajentamaan sitä kautta omaa maailmankatsomustaan. (Opetushallitus 2015, 16.) Koulutoiminnan tavoitteena on myös luoda uusia ja mahdollisesti elinikäisiä ystävyyssuhteita lapsille.

3.3 Opetussuunnitelmasuositus

Suomi-kouluilla on olemassa opetushallituksen laatima opetussuunnitelmasuositus, joka tuli voimaan vuonna 2015. Opetussuunnitelmasuositus on tuonut koulujen tarjoamaan opetukseen merkittävän pedagogisen lisäyksen, joka on selkeyttänyt ja avustanut opettajien työtä sekä Suomi-koulujen opetuksen suunnittelua. Suosituksen perusteella opetusta sovelletaan jokaisen koulun toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Opetussuunnitelmasuositus tukee Suomi-koulujen järjestävää tahtoa esimerkiksi tavoitteiden asettamisessa, oikeanlaisen opetuksen tuottamisessa tai oppilaiden arvioinnissa. Koulut luovat omat koulukohtaiset opetussuunnitelmansa suositusta mukaillen, jonka perusteella opetus toteutetaan. Lisäksi koulun johtoryhmä kokoaa myös jokavuotisen toimintasuunnitelman, jonka perusteella ne voivat hakea apurahaa Suomen valtiolta. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019, 22.)

Opetussuunnitelmasuositus auttaa Suomi-koulujen opettajia ryhmien muodostamisessa kielellisen tai yleisen taitotason mukaan tai iän perusteella. Lisäksi suositus sisältää ohjeita lasten oikeaoppiseen arviointiin sekä lasten tukemiseen ja opettamiseen monikielellisessä ympäristössä. Opetussuunnitelmasuosituksessa on myös vinkkejä perheen ja koulun yhteistyöhön sekä lasten osallisuuden tukemiseen. (Opetushallitus 2015, 26.) Opetussuunnitelmasuosituksen julkaisu vuonna 2015 on auttanut merkittävästi opettajien työtä ja parantanut Suomi-koulujen opetusta. Jokainen Suomi-koulu vastaa oman koulukohtaisen opetussuunnitelmansa laatimisesta ja sen sisällöstä opetushallituksen laatimaa suositusta soveltaen ja oppilaiden etuja ajatellen. Koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa määritetään koulun tavoitteita, opetuksen järjestämistä, arviointimenetelmiä, toimintatapoja ja muita keskeisiä linjauksia Suomi-koulun omien periaatteiden ja näkökulmien mukaisesti. (Opetushallitus 2015, 9–10.)

3.4 Suomi-koulujen haasteita

Suomi-koulut eivät pysty opettamaan lapsille kaikkia suomen kielen ja kulttuuripiirteitä oppitunteihin sisällytettynä, koska tuntimäärä on suhteellisen vähäinen lukukauden aikana. Muutaman kerran kuu- kaudessa järjestetyt tunnit eivät mahdollista kielen oppimista täydellisesti. Vanhempien rooli koros- tuu kotiopetuksessa, jotta lapsi voi jatkaa suomen kielen opiskelua tai muiden Suomi-koulusta saatu- jen tehtävien tekemistä oppituntien ulkopuolella. Kielitaidon kehittyminen ja kielen oppiminen ihmi- sen elämässä on koko elämän ajan jatkuva prosessi, jossa Suomi-koulu toimii yhtenä tekijänä ja kie- len oppimisen toimintaympäristönä. Suomi-koululaisten perheillä on päävastuu lasten kielen oppimi- sesta sekä suomen kielen ylläpitämisestä, vaikka koulu antaakin mahdollisuuksia kehittää kielitaitoa muiden samanikäisten lasten kanssa. (Opetushallitus 2015, 11; 15.) Oppituntien vähäisen määrän vuoksi yhtenä haasteena Suomi-kouluilla voi olla ryhmien muodostamisessa ikäryhmän mukaan. Usein koulukoot ovat melko pienet, mikä saattaa vaikuttaa lasten suureen ikäjakaumaan ja yhden ryhmän sisällä ikä ja taitotaso saattavat vaihdella paljon. Haasteena tällaisessa tilanteessa on ope- tuksen yhtenäisyys. Suuri ikäero vaikuttaa lasten taitotasoon, jolloin opettajan tulee räätälöidä ope- tus kaikille sopivaksi. Yksilöllisen opetuksen antaminen lapsille on melko haastavaa suuressa ryh- mässä.

Suomi-koulujen haasteet eivät aina rajoitu vain koulun oppilaisiin, vaan myös opettajat voivat kokea ongelmatilanteita tai haasteita lukukauden aikana. Slotte, Maury & Lehtonen (2017) ovat tutkineet monikielellisen vapaa-ajantoiminnan haasteita, vahvuuksia ja kehitysideoita. Yhtenä haasteena oppi- tunneilla voi yksinkertaisesti olla opettajan suomen kielen käyttäminen oppituntien aikana. Opettajan suomen kielen käyttäminen saattaa tuntua haasteelliselta, jos ryhmän sisällä lasten kielellinen taito- taso vaihtelee suuresti. Erityisesti lukukauden alkaessa opettajasta voi tuntua haastavalta tai epä- luontevalta puhua suomea oppilaille, jotka eivät välttämättä osaa puhua kieltä kunnolla. Usein Suomi-kouluissa lapset kuitenkin ymmärtävät suomea jollain tasolla, mutta he eivät välttämättä vielä osaa tai uskalla puhua sitä opettajalle takaisin. Tällöin opettajan on puhuttava selkeästi ja ymmär- rettävästi, jotta lapset kuulevat heikompa kieltään ja heille luodaan turvallinen ja luotettava oppi- misympäristö. Suomea tulisi puhua rohkeasti, vaikka osa lapsista ei sitä kokonaan ymmärtäisi. Tur- vallisuudentunteen luominen lapsille on ensiarvoisen tärkeää etenkin opetuskertojen alkuvaiheessa, jotta lapset uskaltavat aloittaa heikommalla kielellä puhumisen muiden kanssa mahdollisimman no- peasti. (Slotte ym. 2017, 9.)

3.5 Lausannen Suomi-koulu

Tämä opinnäytetyö on tehty toimeksiantona Lausannen Suomi-koululle. Lausannessa toimiva Suomi- koulu sijaitsee Sveitsin ranskankielisellä alueella Vaudin kantonissa ja se on yksi Sveitsin kymme- nestä Suomi-koulusta. Lausannen Suomi-koulu toimi 24 oppilaan sekä kahden opettajan voimin lu- kukaudella 2019–2020. Koululla on kaksi toimipistettä, joista toinen on Geneven naapurikylässä Founexissa, vajaan tunnin ajomatkan päässä Lausannesta. Molemmat toimipisteet kulkevat nimellä Lausannen Suomi-koulu ja kouluissa opettajana työskentelee sama henkilö. Lukukaudella 2019– 2020 Lausannen toimipisteessä aloitti yhteensä 14 koululaista ja Founexissa järjestettävälle tunneille puolestaan osallistui kymmenen lasta. Suurin osa oppilaista oli ollut mukana edellisillä lukukausilla,

mutta mukaan liittyi myös uusia innokkaita koululaisia. Lasten kielellinen taitotaso kummassakin toimipisteessä vaihtelivat, mutta kaikki lapset ymmärsivät suomea jollain tasolla.

Lausannen toimipisteessä oppilaat työskentelivät kahdessa eri ryhmässä, jotka oli muodostettu iän mukaan. Pienempien lasten ryhmä koostui 3–5-vuotiaista lapsista ja isompien ryhmä 6–14-vuotiaista oppilaista. Opettajia Lausannen Suomi-koulussa oli kaksi. Lausannen toimipisteessä oppitunteja järjestettiin kaksi kertaa kuukaudessa keskiviikkoiltoisin. Oppituntien kesto oli 3x45min ja tunteja järjestettiin yhteensä 18 kertaa koko lukuvuoden aikana. Yleensä Lausannen toimipisteen tunnit noudattivat tiettyä kaavaa, joista ensimmäinen oppitunti käytettiin suomalaisen kulttuurin tai kielen opiskeluun aktiivisesti ja toiminnallisesti luokkatiloissa. Välitunnit koostuivat toiminnallisista leikeistä ja yhteisistä aktiviteeteista molempien ryhmien kanssa. Usein jokin opetettava asia oli liitetty myös välituntien yhteyteen. Toinen puolisko oppitunneista käytettiin askarteluun, kirjoittamiseen, piirtämiseen, leikkimiseen, pelaamiseen tai muuhun rentoon ja innovatiiviseen työskentelyyn. Founexin toimipisteessä tunteja järjestettiin kerran viikossa 2x45min, ja koko lukuvuoden aikana oppilaille järjestettiin yhteensä 25 opetuskertaa.

Lausannen Suomi-koulussa tavoitteena on oppilaiden suomen kielen kehittyminen ja kokonaisvaltainen suomalaisen kulttuurin ymmärtäminen ja oppiminen. Tavoitteena koulussa on saada aikaan innostava, aktiivinen, turvallinen ja toiminnallinen oppimisympäristö, jossa lapset pääsevät ilmaisemaan itseään, luomaan uusia ystävyyssuhteita ja oppimaan. Lisäksi opettajat kannustavat lapsia itseohjautuvaan oppimiseen. Tärkeitä päätavoitteita kulttuurin opetuksen lisäksi ovat sosiaalisen kanssakäymisen vahvistaminen sekä ryhmätyötaidot ja opettajan sekä muiden oppilaiden kuunteleminen. (Lausannen Suomi-koulun toimintasuunnitelma 2019–2020.) Kahden opetusryhmän tavoitteet eroavat kuitenkin hieman toisistaan, sillä koulutoimintaan osallistui hyvin eri-ikäisiä lapsia. 3–6-vuotiaiden ryhmässä kielellisen kiinnostuksen herääminen, sanavaraston kasvaminen, kielellinen rohkaistuminen sekä vuorovaikutuksellinen kommunikointi olivat päätavoitteita. 6–14-vuotiaiden ryhmässä suomen kielen opetukseen pyrittiin lisäämään kielioppiin sekä kielen rakenteisiin liittyviä yksityiskoh- tia. Muiden kulttuuripiirteiden opetuksessa lapsille annettiin syvempää ja moniulotteisempaa tietotai- toa.

Opinnäytetyön tulokset on analysoitu osallistuvan havainnoinnin sekä vanhemmille lähetetyn kyselylomakkeen avulla. Lausannessa sekä Founexissa perheet tekevät tiiviisti yhteistyötä koulun kanssa ja tutkimukseen kerätty aineisto on hankittu myös Founexin toimipisteen koululaisten vanhemmilta, vaikka suurin osa opetuksesta ja havainnoista on tapahtunut Lausannen toimipisteen koulukerhoilla. Opetuksen sisältö ja kouluissa tapahtuvat aktiviteetit ovat perustuneet molemmissa toimipisteissä samaan opetussuunnitelmaan, jonka vuoksi kyselylomake lähetettiin myös Founexin toimipisteessä käyvien lasten vanhemmille.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen toteuttaminen ja aikataulutus

Opinnäytetyö toteutettiin tutkimuksellisenä työnä ja toimeksiantona Sveitsin Lausannen Suomi-koululle. Tutkimustyö aloitettiin lukukauden 2019–2020 aikana, jolloin työskentelin Lausannen Suomi-koulun toimipisteessä 3–5-vuotiaiden lasten ryhmässä opettajana. Tutkimuksessa käytetty aineisto kerättiin sekä Lausannen että Founexin toimipisteen koululaisten vanhemmilta sähköpostilla lähetetyn kyselyn sekä opettajan työn ohella osallistuvan havainnoinnin avulla kevään 2020 aikana. Tutkimusaineistoa kerättiin myös Founexin koululaisten vanhemmilta kyselylomakkeen avulla, jotta kaikki halukkaat Lausannen Suomi-koulutoimintaan kuuluvat vanhemmat saivat ilmaista mielipiteensä opetuksen onnistumisesta. Molemmat toimipisteet kulkevat Lausannen Suomi-koulun nimellä ja opetuksen sisältö on molemmissa kouluissa samankaltainen. Kummankin toimipisteen hyödyntäminen tutkimuksen aineistonkeruussa oli hyvä valinta tutkimusta ajatellen. Osallistuvaa havainnointia käytettiin tutkimusmenetelmänä pääasiallisesti Lausannen toimipisteessä. Tutkimuskysely lähetettiin kaikkien Lausannen Suomi-koululaisten oppilaiden vanhemmille, joita oli yhteensä 24. Vanhemmille annettiin kaksi viikkoa aikaa vastata sähköpostiin. Kyselyyn vastasi 10 vanhempaa ja tulokset analysoitiin talven 2021 aikana.

Tutkimusmenetelminä käytettiin laadullista sekä määrällistä tutkimusmenetelmää. Kyselyssä kartoitettiin Lausannen Suomi-koulun opetuksen onnistumista suomalaisen kulttuurin edistämisessä eri teemojen osalta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää perheiden näkemyksiä ja kokemuksia Lausannen Suomi-koulun vaikutuksista lasten oppimiseen. Kyselyssä käsiteltyjä teemoja olivat suomen kieli- ja kirjallisuus, suomalaiset tavat, urheilu- ja musiikkikulttuuri sekä luonto, maantiede ja yhteiskunta. Teemat valikoituivat opinnäytetyön teoriaosuuteen, Suomi-koulujen opetussuunnitelmasuosituksen sekä oppitunneilla käsiteltyihin asioihin pohjautuen. Kyselytutkimuksessa käsiteltyjen teemojen lisäksi vanhemmilta kerättiin taustatietoja, jotka havainnollistavat tulosten analysointia ja edesauttavat tutkimustulosten luotettavuuden arviointia. Taustatietokysymykset loivat tutkimukseen peruslähdekohdat, joiden tarkoituksena oli tukea varsinaisia tutkimustuloksia. Opinnäytetyö selvittää, mikä rooli Lausannen Suomi-koululla on lasten suomalaisen kulttuurin edistämisessä sekä kielen oppimisessa Sveitsissä asuttaessa ja millä keinoilla se edistää suomalaista kulttuuria.

4.2 Kohderyhmän valinta

Kohderyhmäksi tutkimukseen valikoituivat Lausannen Suomi-koululaisten vanhemmat. Kuten kappaleessa 4.1 mainittiin, tutkimuksessa käytetty aineisto kerättiin kahden Lausannen Suomi-koulun toimipisteen vanhemmilta, joita oli yhteensä 24. Lausannen Suomi-koululaisten vanhemmat valikoituivat tutkimuksen kohderyhmäksi, koska vanhemmilla on yksityiskohtaista ja omakohtaista kokemusta sekä tietoa lasten kehitymisestä verrattuna opettajaan, joka on satunnaisesti tekemisissä lasten kanssa. Tutkimuksessa mukana oli vastaajia myös Founexissa käyvien lasten vanhemmilta, koska toimipiste kuuluu Lausannen Suomi-kouluun samalla tavalla toisen toimipisteen kanssa. Laajempi

perusjoukko tutkimuksessa luo enemmän mahdollisuuksia analysointiin sekä reliabiliteetin ja validiteetin arviointiin. Vanhempien rooli on isossa osassa myös Lausannen Suomi-koulun arjessa ja toiminnassa, joten pidin kohderyhmää luotettavana tutkimuksen tuloksien kannalta. Lausannen Suomi-koulun toimintatavat olivat valikoituneelle kohderyhmälle suhteellisen tuttuja, mikä lisäsi luottamustani vanhempiin ja tuloksien paikkansapitävyyteen. Vanhempien rooli tutkimuksessani oli ensiarvoisen tärkeää aineistonkeruun, tutkimustulosten saamisen sekä tutkimuksen toteutumisen kannalta.

Vanhemmille lähetetyn kyselylomakkeen avulla tutkimukseeni oli mahdollisuus saada monipuolista mutta yksityiskohtaista informaatiota Lausannen Suomi-koulun opetuksen onnistumisesta ja lasten kehittymisestä. Opettajan työ lukukaudella 2019–2020 oli merkittävä lisä tutkimustyöhöni, koska työskentelyn ohella sain seurata lasten kehitystä ja innostusta suomalaisten kulttuuripiirteiden sekä suomen kielen oppimiseen. Vanhempien ja opettajan välinen vuorovaikutus oppituntien alkaessa ja päättyessä mahdollisti palautteen antamisen myös kasvotusten puolin ja toisin. Yhteistyö vanhempien kanssa onnistui lukukauden aikana moitteettomasti.

4.3 Tutkimusmenetelmien valinta

Opinnäytetyön liittyvä aineisto kerättiin laadullista sekä määrällistä tutkimusmenetelmää käyttäen. Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui kyselylomake, jonka avulla analysoitava aineisto saatiin koululaisten vanhemmilta. Lisäksi tutkimusmenetelmänä käytettiin osallistuvaa havainnointia, joka luokituu laadullisen tutkimusmenetelmän aineistonkeruumenetelmiin. Osallistuvaa havainnointia käytettiin opinnäytetyöprosessin aikana työskennellessäni Lausannen Suomi-koulussa opettajana. Opettajan työ mahdollisti osallistuvan havainnoinnin jokaisella koulukerralla, mikä oli merkittävä lisä tutkimukseeni kyselylomakkeen lisäksi. Kyselylomake sekä omat havainnot Lausannen Suomi-koulun oppitunneilta muodostivat yhdessä tutkimuksesta monipuolisen ja luotettavan kokonaisuuden.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä sopii parhaiten tutkimukseen, jossa halutaan yksityiskohtaista ja tarkkaa tietoa tutkimuskohteesta. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää voidaan käyttää myös tutkimukseen, jossa halutaan tutkia luonnollisia ja tavallisia arkipäivän tilanteita. Tällä tutkimusmenetelmällä voidaan selvittää tiettyihin tapahtumiin tai tilanteisiin liittyviä syy-seuraussuhteita. Avoimet kysymykset mahdollistavat tarkan ja yksityiskohtaisen tiedon tutkimisen. (Metsämuuronen 2008, 14.) Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäessä on melko yleistä käyttää aineistonkeruussa haastattelua, vuorovaikutuksellista ryhmäkeskustelua tai teemahaastattelua. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi sopii hyvin myös osallistuva havainnointi, jossa tutkija osallistuu vuorovaikutuksellisesti tai sivusta seuraamalla tutkimusjoukon toimintaan. (Heikkilä 2014, 16.) Osallistuva havainnointi valikoitui aineistonkeruumenetelmäksi lähes väistämättömästi opettajan työn puolesta. Metsämuuronen (2008, 43) mainitsee, että osallistuvan havainnoinnin avulla tutkija osallistuu tutkimuskohteen toimintaan normaalisti muiden mukana. Havainnointi mahdollisti lasten kehittymisen seurannan koulukertojen aikana. Opettajana työskentely mahdollisti välittömän palautteen saamisen sekä keskustelun tutkimuksen kohderyhmän kanssa, jolloin palautetta lasten kehittymisestä saatiin myös vanhempien näkökulmasta. Havainnoinnista oli hyötyä tutkimuksen aineistonkeruussa, sillä ne autoivat opetuksen arvioinnissa sekä opetusmenetelmien tutkimisessa.

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä puolestaan painottuu numeerisiin tiedonkeruumenetelmiin, joiden avulla tutkimukseen saadaan laaja kokonaiskäsitys tutkittavasta aiheesta. Tutkimustulokset esitellään usein numeroiden avulla ja vastauksissa arvioidaan usein tutkittujen asioiden suhteita ja suurta kokonaiskuvaa. (Vilka 2007, 14.) Kvantitatiivinen tutkimusta sanotaan myös tilastolliseksi tutkimukseksi, jossa tulokset voidaan esittää usein esimerkiksi prosenttilukujen avulla. Kvantitatiivista tutkimusta tehdessä tarvitaan yleensä iso perusjoukko, josta johtopäätökset ja tulokset analysoidaan. Määrällisessä tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytetään usein erilaisia kyselyjä, joissa kysymykset kohdennetaan ja sovelletaan tietyille kohderyhmälle luotettavien tutkimustulosten saamiseksi. (Heikkilä 2014, 15–17.) Vilkan (2015, 54–55) mukaan määrällisessä tutkimuksessa tutkijan tulee määrittellä tutkimuksen tavoite selkeästi, jotta kyselyn avulla saadaan kerättyä haluttua tietoa. Määrällisessä tutkimuksessa käsitellään usein tiettyjä tilastoyksiköitä ja muuttujia, joiden perusteella tuloksia jaotellaan ja analysoidaan numeerisesti. Määrällisessä tutkimuksessa voidaan käyttää myös avoimia kysymyksiä, vaikka ne mielletään usein laadullisen tutkimusmenetelmän erityispiirteiksi.

Vilkan (2015, 48) mukaan kyselylomake on perinteisin aineistonkeruumenetelmä määrällisessä tutkimuksessa. Kyselylomake sopii aineistonkeruumenetelmäksi silloin, kun perusjoukko on jakautunut melko laajalle alueelle hajanaisesti. Lisäksi kyselyyn vastanneet henkilöt pysyvät aina anonymisinä, mikä mielletään kyseisen aineistonkeruumenetelmän eduksi. Kyselylomakkeessa on kuitenkin riskejä, koska se houkuttelee vastaamatta jättämiseen. Tällöin otoskoko saattaa jäädä pieneksi ja vastausprosentti pienenee. Kun otoskoko jää pieneksi ja kyselyyn jätetään vastaamatta, kyseessä on tutkimusaineiston kato, mikä saattaa vaikuttaa tutkimuksen pätevyyden ja luotettavuuden arviointiin. Joskus vastaukset saattavat tulla viiveellä, mikä hidastaa tutkimuksen etenemistä ja vastausten analysointia. Parhaiten kyselylomakkeen lähettäminen onnistuu sähköpostilla, jolloin tulee kuitenkin varmistaa, että kaikilla vastaajilla on olemassa sähköpostiosoite sekä internet-yhteys.

Tutkimuksessani aineistonkeruumenetelmänä käytettiin sekä kvantitatiivista- että kvalitatiivista tutkimusmenetelmää yhdistettynä. Laadullisen tutkimusmenetelmän piiriin kuuluvaa osallistuvaa havainnointia suoritettiin jokaisella Lausannen Suomi-koulun oppitunnilla, koska opettajan työssä opetuksen osallistuminen sekä oppilaiden kehityksen havaitseminen on välttämätöntä. Kehityksen lapsissa huomaa jo ilman erityistä tarkastelua.

Osallistuvan havainnoinnin lisäksi tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän tyyppisintä aineistonkeruumenetelmää, kyselylomaketta. Kyselyn avulla Lausannen Suomi-koululaisten vanhemmilta kysyttiin opetuksen onnistumisesta sekä koulutoiminnan vaikutuksista lasten oppimiseen. Osallistuvan havainnoinnin sekä kyselylomakkeesta saatujen vastausten yhdistäminen ja analysointi oli suotuista valinta tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi. Suomi-koululaisten vanhempien kokemuksia analysoimalla sekä osallistuvan havainnoinnin avulla tehtyjen havaintojen perusteella tutkimukseen saatiin monipuolinen näkökulma kaikkien osapuolien toimesta. Heikkilä (2014, 18) näkee, että havainnoinnin etuna on tiedon hankkiminen ja analysointi välittömästi tapahtumien aikana tai heti niiden jälkeen. Kyselytutkimuksessa tiedonkeruu painottuu menneisiin tapahtumiin ja

aikaisempiin kokemuksiin, jolloin riskinä on vastaajan väärin muistaminen tai menneiden asioiden unohtaminen. Havainnot sekä kyselytutkimus yhdistettynä toisiinsa lisäävät tulosten luotettavuutta ja tutkimuksen paikkansapitävyyttä, sillä jokainen tutkimukseen liittyvä osapuoli on saanut mahdollisuuden olla tutkimuksessa mukana jollain tasolla.

4.4 Kyselylomakkeen suunnittelu ja sisältö

Pohdin tutkimuksen aineistonkeruumenetelmän valintaa kyselylomakkeen sekä teemahaastattelun välillä pitkään. Teemahaastattelu on melko yleinen aineistonkeruumenetelmä laadullista tutkimusmenetelmää käytettäessä ja se olisi ollut yksi vaihtoehto tiedonkeruumenetelmäksi. Teemahaastattelun tarkoituksena on haastatella tutkimuksen kohderyhmää eri teemojen avulla, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. Tällaisen haastattelun tulosten analysointi on helppo käsitellä, koska vastaukset ovat yleensä jo tiettyjen aihepiirien alla valmiina. (Vilkkä 2015, 63.) Kyselylomake valikoitui lopulta aineistonkeruumenetelmäksi aikataulullisten syiden vuoksi. Kaikkien Suomi-koululaisten vanhempien haastattelu olisi ollut käytännössä mahdotonta, koska koulukertojen aikana ja niiden jälkeen ajankäytölliset haasteet tulivat vastaan. Koululaiset saattoivat kulkea toisten vanhempien kyydeillä, jolloin epävarmuustekijät haastateltavien saatavuudessa ja haastatteluajataulujen järjestämisessä olisivat tulleet myös vastaan. Kyselylomake mahdollisti kaikkien halukkaiden vanhempien tutkimukseen osallistumisen. Tutkimusta varten tehty kyselylomake luotiin Webropolin avulla ja se lähetettiin 24 Lausannen Suomi-koululaisen vanhemmalle sähköpostitse. Vanhemmille annettiin kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn.

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää Lausannen Suomi-koulun opetuksen onnistumista sekä vaikutusta lasten suomen kielen ja kulttuuripiirteiden osaamiseen. Kyselyn tavoitteena oli tutkia perheiden kokemuksia Lausannen Suomi-koulusta ja sen merkityksestä eri kulttuurin teemojen oppimiseen. Kyselyssä käytetyt teemat auttoivat tutkimuksen analysointivaiheessa tuloksien analysoinnissa. Lisäksi teemat havainnollistivat Lausannen Suomi-koulun opetusta, sisältöä ja laajuutta. Kyselyssä käytetyt teemoja olivat suomen kieli ja kirjallisuus, suomalaiset tavat, urheilu- ja musiikkikulttuuri sekä luonto, maantiede ja yhteiskunta. Tutkimuksessa käsitellyt teemat valittiin opinnäytetyön teoriaosan, Suomi-koulujen opetussuunnitelmasuosituksen sekä Lausannen Suomi-koulun tunneilla käsiteltävien tärkeimpien aihealueiden perusteella. Valitut teemat ovat yleisesti tärkeitä kulttuurin osa-alueita, joiden tunnistaminen auttaa oppilaita suomalaisuuden ymmärtämisessä. Kyselyn jakaminen teemoihin helpotti ja selkeytti tutkimustyötä ja siten myös palautteen sekä kehitysideoiden keräämistä. Lisäksi palautteen ja kehitysideoiden avulla opettajat ja muut toiminnassa mukana olevat saavat tietoa opetuksen hyvistä sekä kehitettävistä puolista.

Tutkimuskyselyn alussa Suomi-koululaisten vanhemmilta kysyttiin taustatietoja lähtökohtien ja perustietojen selvittämiseksi. Taustatiedot tukevat tutkimuksen luotettavuutta kertomalla vastanneiden vanhempien kokemuksista ja osallistumisesta Lausannen Suomi-koulun toimintaan. Kyselyn taustatietojen avulla haluttiin selvittää, kuinka kauan perheet ovat olleet mukana Suomi-koulun toiminnassa ja kuinka pitkään perheet ovat asuneet Sveitsissä. Lisäksi taustatiedoissa kartoitettiin koululaisten ikäjakamaa. Lasten ikäjakaman selvitys selkeytti tutkimustyötä, ja siten helpotti tutkimustulosten

luotettavuuden ja pätevyyden analysointia. Ikäjakamaselvityksen avulla pystyttiin jakamaan tutkimustuloksia ikäryhmän opetukseen sovellettuna. Perheiden taustatietojen selvittäminen helpotti tutkimuksen kokonaisuuden ymmärtämistä ja hahmottamista, mutta niillä ei ole suurta merkitystä tutkimustuloksien kannalta. Taustakysymyksien avulla luotiin tutkimukselle lähtökohtia ja pohjaa varsinaisten tutkimuskysymysten käsittelyä varten.

Tutkimuksessa käytetty varsinainen aineisto hankittiin kyselylomakkeessa olleiden avoimien kysymysten avulla. Avoimet kysymykset mahdollistivat vapaan kirjoittamisen ja kokemusten ilmaisun koulussa käsiteltävien teemojen osalta. Avointen kysymyksien avulla vanhemmilta saatiin yksityiskohtaista tietoa Lausannen Suomi-koulun opetuksesta ja kokemuksista. Teemoja koskevien kysymysten kohdalla vanhempia pyydettiin kuvailemaan vapaasti, miten Suomi-koulu on vaikuttanut lasten suomalaisen kulttuurin oppimiseen. Vanhemmat saivat vastata jokaisen teeman kohdalle oman näkemyksensä mukaan. Kaikissa perheissä lähtökohdat ja näkökulmat ovat erilaiset, jonka vuoksi vapaa ja avoin kirjoittaminen sopi opetuksen vaikutusten selvittämiseksi parhaiten.

Teemakysymysten alle saatujen perustelujen avulla saatiin kerättyä yksityiskohtaisempaa ja tarkempaa palautetta jonkun tietyn osa-alueen opetuksesta tai kehityskohdista. Lisäksi kyselyn lopussa olevaan palautekenttään vanhemmat saivat antaa avoimesti palautetta, kehitysideoita ja ideoita tulevaisuutta ajatellen Lausannen Suomi-koululle. Kyselyn lopussa selvitettiin myös vanhempien omaa osallisuutta ja aktiivisuutta kotiopetuksessa. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli selvittää vanhempien ja perheiden aktiivisuutta koulun oppien opettamiseen ja tunneilla tehtyjen asioiden kertaamiseen. Perheiden ja kotona tapahtuvan toiminnan merkitys on erittäin tärkeä lasten suomalaisen kulttuurin ja kielen oppimisen kannalta, jonka vuoksi aihe otettiin käsittelyyn myös kyselylomakkeessa. Kodin ja koulun yhteistyö mahdollistaa parhaiten lasten kielellisen kehittymisen sekä muun toiminnan ymmärtämisen ja oppimisen, ja sen vuoksi halusin kotiopetuksen selvityksen mukaan tutkimukseen.

4.5 Reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen **reliabiliteetti eli luotettavuus** kertoo tutkimuksen luotettavuudesta sekä tutkimustulosten tarkkuudesta. Tulosten luotettavuuden arvioinnilla tähdätään siihen, että seuraavan samantyyppisen tutkimuksen tulokset ovat samanlaisia riippumatta tutkimuksen toteuttajasta. (Vilkkä 2015, 116.) Erityisesti kyselytutkimuksessa vaarana on vastaajien vastaamatta jättäminen, jolloin otoskoko saattaa jäädä pieneksi. Liian pieni otoskoko puolestaan saattaa heikentää tutkimuksen luotettavuutta. (Heikkilä 2014, 27.) Taanilan (2019) mukaan tutkimuksen luotettavuutta voi parantaa huolellisella suunnittelulla ja kysymysten oikeaoppisella asettelulla. Tutkimuksen luotettavuutta voi parantaa asettelemalla kysymykset oikein ja ymmärrettävästi kyselyn toteutusvaiheessa. Lisäksi haasteena luotettavuuden arvioinnissa voi olla myös menneeseen aikaan liittyvät tapahtumat, sillä joskus vastaajan on hankalaa muistaa kauan aikaa sitten tapahtuneita asioita. Tällöin tutkimukseen saattaa tulla vääriä tai virheellistä tietoa. Tutkimustulosten luotettavuus perustuu oikeanlaisiin mitausmenetelmiin, hyvään suunnitteluun sekä onnistuneeseen otantaan.

Reliabiliteetin lisäksi tutkimuksen **pätevyyttä eli validiteettia** tulee arvioida. Vilkan (2015, 116–117) mukaan tutkimuksen validiteetti kertoo tutkimusmenetelmän onnistuneesta valinnasta sekä tulosten paikkansapitävyydestä. Tutkimuksen validiteetti kertoo siitä, miten vastaajat ovat ymmärtäneet kyselylomakkeen kysymykset ja tutkimuksen tarkoituksen. Pätevyys kärsii, jos tutkijan ja kohderyhmän välillä on väärinymmärryksiä tai tulkinnallisia ongelmia. Väärinymmärrysten sekä epäselvyyden vuoksi jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa tulisi keskittyä validiteetin pohdintaan, koska tulosten pätevyys on yhteydessä myös tutkimuksen luotettavuuteen. Yhdessä reliabiliteetti sekä validiteetti muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. Tutkimus on luotettava silloin, kun tutkimus on suunnattu oikealle kohderyhmälle ja tulosten analysoinnissa sekä tutkimusmenetelmissä esiintyy mahdollisimman vähän sattumanvaraisuutta, satunnaisuutta sekä virheitä.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Opinnäytetyössä saadut tulokset on analysoitu kyselylomakkeesta saatujen vastausten sekä opettajan työn ohella tehtyjen havaintojen perusteella. Saaduista tutkimustuloksista ilmenee Lausannen Suomi-koulun käyttämiä opetusmenetelmiä sekä keinoja lasten suomen kielen ja kulttuurin opiskeluun. Tulokset kertovat, miten Lausannen Suomi-koulu on vaikuttanut lasten oppimiseen. Tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin Suomi-kouluihin tai koulutoiminnassa mukana oleviin perheisiin, koska kyselyyn vastannut perusjoukko oli suhteellisen pieni. Pieni otoskoko saattaa heikentää tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä, jonka vuoksi saadut tulokset ovat päteviä vain vastanneiden perheiden kohdalla. Tutkimustuloksia ei voida myöskään yleistää, koska perheiden lähtökohdat ovat usein hyvin erilaiset ja kaikki lapset sekä vanhemmat kokevat asioita eri tavoilla. Tutkimuksesta saadut tulokset ovat suuntaa antavia ja sovellettavissa vain Lausannen Suomi-koulun opetuksen arviointiin.

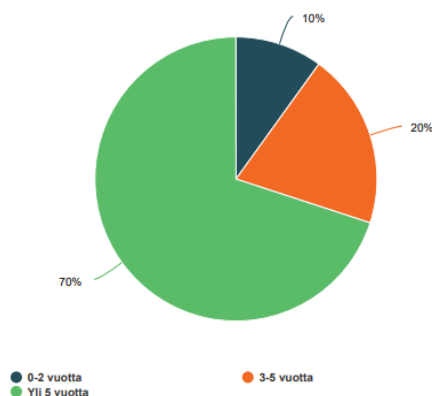
Tulokset koostuvat ensisijaisesti vanhemmille lähetetyn kyselyn vastauksista, mutta osallistuvan havainnoinnin avulla tehdyt johtopäätökset sekä arvioinnit näkyvät myös tutkimustuloksissa. Tuloksista ilmenee, että Lausannen Suomi-koulu on vaikuttanut ulkosuomalaisten lasten oppimiseen positiivisella tavalla ja koulussa opetetut asiat ovat vaikuttaneet myönteisesti lasten suomen kielen kehittymiseen. Tutkimustuloksien tarkoituksena on saada kokonaiskuva Lausannen Suomi-koulun opetuksen onnistumisesta sekä sen vaikutuksista lapsiin. Tuloksista ilmenee myös kehitysideoita Lausannen Suomi-koulun tulevia lukukausia ajatellen. Tutkimustulokset kertovat Lausannen Suomi-koulun tilanteesta lukukaudella 2019–2020 ja niiden tarkoituksena on auttaa toimeksiantajaa saamaan informaatiota hyvistä sekä kehitettävistä kohteista.

5.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Taustatiedot havainnollistavat sekä pohjustavat tutkimuksen kokonaiskuva. Vastaaajien taustatiedot kertovat tutkimuksen lähtökohdista ja vastanneiden perheiden taustoista. Perustietojen selvityksen tarkoituksena on olla yhtenä merkittävänä tekijänä vastausten luotettavuuden arvioinnissa. Tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavana, kun kyselyyn vastanneilla henkilöillä on kokemusta Sveitsissä asumisesta sekä Suomi-koulutoiminnasta useamman vuoden ajalta. Taustatiedot eivät kuitenkaan vaikuta varsinaisiin tutkimustuloksiin koulun opetuksesta, joita kyselylomakkeen ja havainnoinnin avulla saatiin. Taustakysymykset eivät koske Suomi-koulun opetuksen onnistumista ja sisältöä, jonka vuoksi niiden painoarvo ei ole merkittävä. Vastaaajien taustatiedoissa haluttiin selvittää taustoja siitä, kuinka kauan perheet ovat asuneet Sveitsissä. Lisäksi perustiedoissa kysyttiin lasten ikäkaumaa sekä perheiden historiaa Suomi-koulutoiminnassa mukana olemisesta.

Yli puolet kyselyyn vastanneista on asunut Sveitsissä jo yli viisi vuotta (kuva 5). Monen vuoden kokemus ulkosuomalaisuudesta ja ulkomailla asumisesta sekä pitkä mukanaolo ja vuorovaikutus Suomi-koulun kanssa lisäävät varsinaisten tutkimustulosten tarkkuutta ja oikeellisuutta. Vanhemmat kertovat pääsääntöisesti koulutoiminnan onnistumisesta kokemuksiansa kautta, jolloin pidempi koke-

mus koulutoiminnasta auttaa tutkimustulosten paikkansapitävyyden arvioinnissa. Lisäksi aikaisemmat kokemukset antavat vertailupohjaa edellisiin lukukausiin verrattuna, sillä opetus on voinut painottua eri asioihin eri opettajien oppitunneilla. Lausannen Suomi-koulutoiminnassa mukana olevat perheet ovat asuneet jo suhteellisen pitkän aikaa ulkomailla, joten ulkosuomalaisuus sekä Suomi-koulu ovat tulleet jo suhteellisen tutuiksi kyselyyn vastanneille perheille.

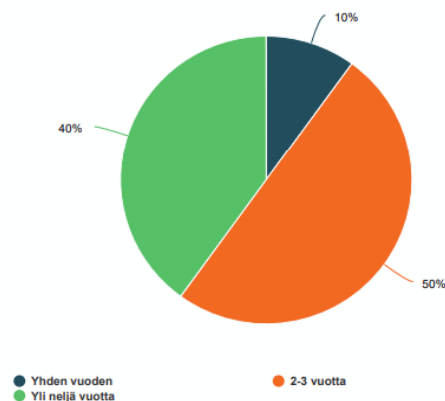

KUVA 5. Vastanneiden taustatiedot asumisesta Sveitsissä.

Toisessa taustatietokysymyksessä kartoitettiin perheiden lasten ikäjakaumaa. Lausannen Suomi-koulun oppilaat toimivat 3–5-vuotiaiden sekä 6–14-vuotiaiden ryhmissä, joissa opetuksen tavoitteet ja opetusmenetelmät ovat hieman erilaisia. Taustatietokysymyksen tarkoituksena oli selvittää, kummassa ikäryhmässä vastanneiden lapset ovat. Ikäjakaumaselvitys vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuden ja pätevyyden arvioinnissa asumishistoriaselvityksen tavoin. Iän selvityksen perusteella tutkittiin, kumman ryhmän toimintaan kyselyyn annettu vastaus on sovellettavissa. 3–5-vuotiaiden ryhmässä opetus painottui osittain erilaisiin asioihin verrattuna 6–14-vuotiaiden ryhmään, minkä vuoksi ikäjakaumaselvitys oli tarpeellinen tuloksien analysointia varten. Kyselystä saatujen vastausten analysoinnissa otettiin huomioon ikäryhmä ja Suomi-koulun tunneilla käsitellyt aiheet. Vastanneista perheistä puolet kuuluivat Lausannen Suomi-koulun 3–5-vuotiaiden ryhmään ja toinen puolisko kuului vanhempien oppilaiden ryhmään. Molemmista ikäryhmistä saadut palautteet, kommentit ja kehitysideat antavat näkökulmia ja lisäävät tutkimustulosten monipuolisuutta.

Suurin osa kyselyyn vastanneiden perheiden lapsista on ollut mukana Suomi-koulun toiminnassa jo yli kaksi vuotta (kuva 6). 40 % vastanneista on ollut mukana koulutoiminnassa jo yli viisi vuotta. Lausannen Suomi-koulu on todettu toimivaksi perheiden keskuudessa, koska uudelle lukukaudelle on ilmoittauduttu aina uudelleen. Lausannen Suomi-koulu on ollut merkittävässä osassa Sveitsissä asuvien suomalaisten perheiden arkea jo useamman vuoden ajan, ja kouluyhteisö on todettu toimivaksi sekä mielekkääksi. Tutkimuskyselyn taustatietojen perusteella Lausannen Suomi-koulussa on mukana pitkäaikaisia vakituksia oppilaita samoista perheistä, mutta myös uusia perheitä on tullut

mukaan koulutoimintaan vuosien varrella. Pääsääntöisesti lapset ovat innokkaita Suomi-koulun kävijöitä ja samat oppilaat ovat palanneet takaisin seuraaville lukukausille. Lausannen Suomi-koulun oppilaat sekä vanhemmat pitävät Lausannen Suomi-koulutoimintaa tärkeänä.

KUVA 6. Suomi-koululaisten perheiden mukanaolo koulutoiminnassa.

5.2 Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kielen vuorovaikutteinen opettaminen on tärkeä teema Lausannen Suomi-koululle, koska sen tarkoituksena on opettaa suomalaista kulttuuriperintöä ulkosuomalaisille lapsille. Kielen avulla lapsi oppii myös toisen kotimaansa muista kulttuuripiirteistä, kuten urheilu- ja musiikkikulttuurista tai luonnosta. Kuten kappaleessa 2.1 (suomalaisen kulttuurin erityispiirteet) mainittiin, suomen kielen käyttäminen ja siirtäminen seuraaville sukupolville on ensiarvoisen tärkeää, jotta kielikulttuuri säilyy. Suomen kielen osaaminen on myös yksi merkittävimmistä suomalaisen identiteetin kehittymisen perusedellytyksistä. Ulkomailla asuttaessa suomen kielen oppimiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta kielitaito ei katoa kokonaan. Tämän vuoksi Lausannen Suomi-koulun tärkeimmät opit painottuvat kielen opetukseen ja sen monipuoliseen käyttöön. Monipuolinen ja värikäs kielenkäyttö mahdollistaa myös muun oppimisen suomalaisesta kulttuurista.

Suomen kielen avulla lapsi oppii suomalaisen kulttuurin piirteitä ja puhumaan suomea erilaisissa vuorovaikutustilanteissa monipuolisesti. Lapsi oppii ilmaisemaan itseään kielen avulla erilaisissa tilanteissa. Lausannen Suomi-koulussa suomen kielen oppiminen ja kielitaidon kehittäminen on yksi tärkeimmistä päätavoitteista. Kielitaitoa kehitetään myös lukemisen, leikkimisen, askartelun ja kaiken muun toiminnan ohella. Aktiviteetit ja oppituntien tehtävät ovat yhdenlaisena avaintekijänä kielen oppimiselle. Lausannen Suomi-koulun molemmissa ryhmissä lasten suomen kielen osaaminen oli suhteellisen samalla tasolla oppilaiden välillä lukukauden 2019–2020 alkaessa. (Lausannen Suomi-koulun toimintasuunnitelma 2019–2020.)

Kaksikielisyys tarkoittaa kahden kielen oppimista samassa ympäristössä eri henkilöltä. Lapsesta voi tulla kaksikielinen esimerkiksi silloin, kun molemmilla vanhemmilla on eri äidinkieli. Kun lapsi kuulee ympäristössään molempia kieliä, hän oppii pitämään kielet erillään. Lapsen aivoissa kielet

toimivat omina järjestelminään, jolloin lapselle on luonnollista vaihtaa puhuttua kieltä puhuessaan toiselle vanhemmalle. Kaksikielisyyden ylläpitämisessä haasteena on molempien kielten tasavertainen käyttäminen. Usein toisen kielen käyttäminen saattaa jäädä vähemmäksi, jolloin siitä tulee heikompi verrattuna useimmin puhuttuun kieleen. (Koppinen, Lyytinen & Rasku-Puttonen 1989, 86.) Lausannen Suomi-koulun molemmissa ryhmissä oli kaksikielisiä oppilaita, joilla vahvempi kieli suomeen verrattuna saattoi olla ranska tai englanti.

Suomen kielen kehittyminen tulee oppitunneilla osittain sivutuotteena, kun tuntien aiheita käsitellään vuorovaikutteisesti leikkien, pelien, oppikirjojen sekä yhteisöllisen toiminnan ja havainnoinnin avulla. Opettajan ohjaaminen vuorovaikutukselliseen ja aktiiviseen toimintaan on merkittävää, koska kielen kehittyminen tapahtuu parhaiten sosiaalisissa ja vuorovaikutteisissa tilanteissa. Kielen oppimisen kannalta on myös tärkeää, että lapset pääsevät havainnoimaan ympärillä tapahtuvia asioita yhdessä aikuisen tai muiden lasten kanssa. (Koppinen ym. 1989, 33; 94.) Vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä on yksi tärkeä edellytys kielen oppimiselle ja kielellisen ilmaisun kehitykselle.

Lausannen Suomi-koulussa suomen kielen kiinnostuksen herättäminen ja innostaminen on 3–5-vuotiaiden lasten ryhmässä ensisijainen tavoite. 3–5-vuotiaiden ryhmässä suomen kielen oppimisen tukena on käytetty esimerkiksi kirjainten ja numeroiden tunnistamista, oman nimen kirjoittamista tai yhteisiä vuorovaikutuksellisia pelejä ja leikkejä. Kaikissa tunneilla tapahtuvassa kielen oppimisessa on käytetty vuorovaikutusta ja yhdessä tekemistä. Leikkien teemat vaihtelevat monipuolisesti ja lapsille voidaan antaa mahdollisuus leikkiä vapaasti esimerkiksi välituntien aikana. Osassa leikeistä opetellaan värejä, viikonpäiviä tai nimiä ja toisissa erilaisia tapoja liikkua ja pelata. Tunneilla opeteltiin suomen kieltä musiikin, liikunnan ja suomalaisen kirjallisuuden avulla. Musiikin kuuntelu on otettu käyttöön Lausannen Suomi-koulussa etenkin 3–5-vuotiaiden ryhmässä. Alisaari (2016) toteaa musiikin kuuntelulla olevan myönteinen yhteys kielen oppimiseen. Laulaminen vaikuttaa positiivisesti myös uusien kielellisten rakenteiden ja sanojen oppimiseen. Lausannen Suomi-koulun tunneilla kuunneltiin paljon erilaisia lastenlauluja, joista lasten suosikiksi valikoitunut Satu Sopanen & Tuttiorkesterin Värilaulu on edesauttanut 3–5-vuotiaiden lasten värien oppimista ja sanaston kasvua.

Suomalaisen kirjallisuuden opiskelu näkyi Lausannen Suomi-koulun tunneilla erityisesti suomalaisen kirjallisuuden lukemisella. Erityisesti pienille lapsille kirjailijoiden tunnistaminen ei ole ensisijaisen tärkeää, vaan kiinnostusta kirjoihin ja kirjallisuuteen on tarkoitus herättää yhteisen lukemisen avulla. 3–5-vuotiaiden ryhmässä oppitunneilla luettiin jokaisen tunnin päätteeksi jotain suomalaista kirjaa yhdessä kaikkien kanssa. Suosittuja kirjoja lasten keskuudessa olivat erityisesti Mauri Kunnaksen Koiramäki-kirjat sekä Sinikka ja Tiina Nopolan Tatu&Patu kirjat. 3–5-vuotiaiden lasten keskuudessa etenkin värikkäät ja paljon kuvia sisältävät kirjat olivat suosittuja edellä mainittujen lisäksi. Kirjoja luettaessa lapsia rohkaistiin löytämään saman kirjailijan teoksista yhtäläisiä tekijöitä, joiden avulla pienet lapset oppivat tunnistamaan tietyn kirjan ja sitä kautta mahdollisesti kirjailijan. Kirjojen lukeminen edisti myös pienten lasten suomen kielen taitoa.

Vuorovaikutuksellinen lukeminen ja asioiden nimeäminen esimerkiksi kirjan sivuilta kuvista auttaa lapsia oivaltamaan uusia asioita tai oppimaan uusia sanoja, mitkä helpottavat samalla myös kielen

oppimista. Vuorovaikutus lukemisessa tarkoittaa opettajan tai vanhemman sekä lapsen yhteistä lukuhetkeä, jossa lapsi ja aikuinen keskustelevalta tai pohtivat kirjassa tapahtuvia asioita tai kuvia. Oppimisen lisäksi yhteisen lukuhetken aikana lapsen keskittymis- ja havainnointikyky paranee sekä lapsi saa kokemuksia uusista etäisistäkin asioista. (Koppinen ym. 1989, 103.) Lausannen Suomi-koulun pienten lasten ryhmässä käytettiin paljon kuvien katselua kirjoista ja samalla lasten kanssa keskusteltiin kirjan sekä kuvien tapahtumista. Lausannen Suomi-koulun oppilaat saivat myös lainata suomenkielisiä kirjoja kotiin luettavaksi. Lausannen Suomi-koulun kirjasto on ollut suosittu ja hyödyllinen lasten kielellistä kehitystä ajatellen myös vanhempien mielestä, sillä kirjaston merkitys nousi tutkimustuloksissa parhaiten esiin. Lapset lainasivat usein kirjoja kotiin ja niitä luettiin yhdessä vanhempien kanssa. Kirjojen lainaamisella oli myönteinen vaikutus suomalaisen kirjallisuuden tuntemiseen sekä lasten suomen kielen kehitykseen ja sanavaraston kasvuun.

Lausannen Suomi-koulun oppilaat oli jaettu kahteen ryhmään lukukauden alkaessa. 6–14-vuotiaiden ryhmässä suomen kielen ja kirjallisuuden opiskeluun on käytetty erilaisia opetusmetodeja verraten pienempien lasten ryhmään. 3–5-vuotiaiden ryhmässä opetus painottui kiinnostuksen herättämiseen sekä muihin kielen oppimisen alkutekijöihin. 6–14-vuotiaiden ryhmässä kielen opetuksessa on keskitytty jo hieman vaativampiin ja yksityiskohtaisempiin tekijöihin, kuten kielioppiin, suomalaisen kirjallisuuden klassikkoteoksiin, kirjailijoihin sekä kielen rakenteisiin. Ikäjakauma 6–14-vuotiaiden ryhmässä oli edelleen melko suuri ja siten myös oppilaiden kielellinen osaaminen ja muu taitotaso vaihtelivat. Vanhempien oppilaiden ryhmässä jokainen lapsi osasi kuitenkin puhua suomea jollain tasolla. Jonkunlainen kielellinen taitotaso helpotti myös suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yhdenmukaisuutta kaikille oppilaille. (Lausannen Suomi-koulun toimintakertomus 2019–2020.)

6–14-vuotiailla oppilailla oli koko lukuvuoden kestävä kirjaopetus, jossa oppilaat saivat itse luoda tarinan. Kirjaopetuksen tarkoituksena oli herättää lasten kiinnostus kirjoittamista sekä kielioppia kohtaan. Kirjan kirjoittamisen avulla oppilaille saatiin miellyttävä ja erilainen oppimisympäristö kielioppien ja rakenteiden harjoittelua varten. Lausannen Suomi-koulussa käytettiin jonkun verran oppikirjojen kielioppitehtäviä ja rakennetehtäviä, mutta pääsääntöisesti oppilaat eivät kokeneet sitä innostavaksi tavaksi oppia. Koulun tavoitteena on kuitenkin olla mielekäs ja innostava toimintaympäristö, jonka vuoksi lasten toiveita opetusmenetelmistä ja aiheista kuunneltiin tarkemmin sekä yksityiskohtaisemmin. Kirjan kirjoittaminen oli tärkeä lisä kieliopin kehittymiselle koko lukuvuoden aikana ja projektin vaikutus lasten suomen kielen oppimiseen oli myönteinen. Kirjaopetus lisäsi lasten kiinnostusta suomen kieleen ja kirjallisuutta kohtaan. Kirjaopetuksen lisäksi Lausannen Suomi-koulun tunneilla vanhempien oppilaiden ryhmässä opiskeltiin suomalaisia kirjailijoita tarkemmin tutustumalla merkittäviin suomalaisiin teoksiin ja tarkastelemalla kirjailijoiden roolia suomalaisessa yhteiskunnassa sekä historiassa. Lapset oppivat tunnistamaan vanhoja suomalaisia klassikkokirjoja sekä merkittäviä kirjailijoita. Perinneteoksien opetus painottui erityisesti 6–14-vuotiaiden lasten ryhmään, mutta myös pienempien lasten kanssa tutustuttiin esimerkiksi Mauri Kunnaksen Koirien Kalevalaan, jossa on viitteitä Suomen kansalliseepoksesta lapsille sopivaan tapaan.

Opettajan työ mahdollisti palautteen keräämisen ja vuorovaikutuksen vanhempien kanssa. Vanhemmilta saatiin palautetta ennen oppitunteja sekä niiden jälkeen etenkin lasten suomen kielen vahvistumisesta sekä lasten rohkeudesta puhua suomea myös kodin tai Suomi-koulun oppituntien ulkopuolella. Usein perheet pitävät yhteyttä esimerkiksi Suomessa asuviin isovanhempiin tai sukulaisiin, joille lasten on helppo uskaltautua puhumaan mahdollisesti heikompa suomen kieltä. Sukulaissuhteiden ylläpitäminen ja kielen puhuminen lähipiirin ulkopuolelle vahvistaa lasten rohkeutta sekä itse-tuntoa ja on tärkeä tekijä suomalaisen identiteetin kehittymisen kannalta. Lapset oppivat kommunikoimaan oman ikäistensä lasten kanssa ja vanhempien mukaan toisessa ympäristössä suomen puhuminen tekee hyvää kielen kehitykselle. Oppilaiden kynnys suomen kielen käyttämiselle laski Lausannen Suomi-koulun oppituntien vaikutuksesta lukukauden 2019–2020 aikana. Lausannen Suomi-koulun suomen kielen ja kirjallisuuden opetus tuki lasten kielellistä kehitystä sekä suomalaisen kirjallisuuden tuntemista monipuolisesti sekä laajasti. Erityisesti sanavarasto ja yleinen kommunikointi paranivat huomattavasti kaikilla Lausannen Suomi-koulun oppilailla lukukauden aikana.

5.3 Suomalaiset tavat

Lausannen Suomi-koulussa kielen opetuksen lisäksi opetettiin suomalaisia tapoja erityisesti juhlapyhien näkökulmasta. Suomalaisten tapojen, käytänteiden sekä luonteenpiirteiden ymmärtäminen on merkittävä osa suomalaisuutta ja identiteetin muodostumista etenkin ulkosuomalaisille lapsille, joiden tarkoituksena on oppia ymmärtämään suomalaisuutta yhä enemmän. Ulkosuomalaiset lapset eivät saa oppeja suomalaisista perinteistä ollessaan mukana esimerkiksi ranskankielisessä perusopetuksessa Sveitsissä. Lausannen Suomi-koulussa suomalaisten tapojen opetuksessa on keskitytty suomalaisten juhlapyhien juhlimiseen sekä perinteiden ja alkuperien opettamiseen. Oppilaat tulevat lähitökohtaisesti perheistä, joissa ainakin toinen vanhemmista on suomalainen tai suomalaistaustainen. Useissa perheissä molemmat vanhemmat ovat suomalaisia, jolloin perheissä suomalaiset käytänteet ja perinteet ovat tulleet lapsille tutuiksi. Monet perheet pitävät yhteyttä Suomessa asuviin isovanhempiin, jotka omalla tavallaan ilmentävät suomalaisia perinteitä. Luvussa 2.1 (suomalaisen kulttuurin erityispiirteet) käsitellyt suomalaisen kulttuuriin kuuluvat tyypilliset piirteet ovat koululaisille melko tavanomaisia ja arkisia, joten esimerkiksi suomalaisten luonteenpiirteiden läpikäymistä tai pukeutumistyyliä ei ole koettu välttämättömäksi oppitunneilla.

Suomalaiset perinteet ja juhlapyhät eivät välttämättä ole uusia asioita oppilaille, vaan lapset saavat kerrata asioita ja viettää muiden samanikäisten kanssa yhteistä aikaa juhlien merkeissä lukukauden aikana. Suomalaisten juhlaperinteiden opetus toimii tärkeänä tekijänä yhteiselle hauskanpidolle sekä ystävyyssuhteiden luomiselle. Lausannen Suomi-koulussa pyritään juhlimaan jokaista merkkipäivää ja vuodenaikaan sopivaa juhlapäivää koulukertojen aikana suomalaiseen tapaan. Marraskuussa 2019 lapset askartelivat esimerkiksi isänpäivälahjat suomalaiseen tapaan, vaikka Sveitsissä isänpäivää vietetään eri ajankohtana. Lisäksi Lausannen Suomi-koulussa järjestettiin joulujuhla vanhemmille, jossa tarjolla oli suomalaiseen jouluperinteeseen kuuluvia herkkuja, kuten glögiä ja piparkakkuja. Koululla tapahtuvan joulujuhlan lisäksi Lausannessa laulettiin suomalaisia kauneimpia joululauluja, jotka ovat muodostuneet suomalaisille tärkeäksi perinteeksi joulun alla. Kauneimpien joululaulujen mahdollistaminen ulkosuomalaisille on tärkeää suomalaisen identiteetin vahvistamiseksi, jonka vuoksi myös

Lausannen Suomi-koulun oppilaat perheineen osallistuivat tilaisuuteen. Muita lukukaudelle sattuneita juhlapäiviä olivat esimerkiksi itsenäisyyspäivä, laskiainen, ystävänpäivä sekä pääsiäinen. Kaikkia juhlia vietettiin Lausannen Suomi-koulun oppituntien aikana juhlimalla niitä suomalaisten perinteiden mukaisesti ja kertomalla niiden tarkoituksista.

Tutkimustulosten mukaan vanhemmat kokivat Lausannen Suomi-koulun edistävän suomalaisen kulttuurin ymmärtämistä pääsääntöisesti juhlapyhien osalta. Koulussa on käsitelty suomalaisia juhlapyhäperinteitä sekä niiden alkuperää ja historiaa. Etenkin 6–14-vuotiaiden ryhmässä juhlapyhien merkityksen ja historian läpikäyminen on ymmärrettävää ja se kasvattaa lasten tietoisuutta suomalaisista kulttuuriperinteistä. 3–5-vuotiaiden ryhmässä juhlapyhien opiskelu on näkynyt etenkin ajankohtaan sopivan musiikin kuunteluna sekä laulamisena ja kirjallisuuden lukemisena. Välituntien aikana on sovellettu tiettyyn juhlapyhyyn liittyviä aihealueita ja merkityksiä liikunnan ja leikkien muodossa. Esimerkiksi joulukuun aikana välitunneilla leikittiin tonttuhippaa, laulettiin joululauluja sekä harjoitettiin yhteistä joulujuhlaa varten. Usein juhlapyhien teemat näkyivät askarteluissa. Ystävänpäivänä oppitunneilla askarrettiin esimerkiksi ystävänpäiväkortteja kavereille. Maaliskuussa laskiaisena sovellettiin mäenlaskua askartelemalla pahvimäkihyppääjät, joille pidettiin kilpailut (kuva 7).

KUVA 7. Suomi-koulussa askarrellut paperimäkihyppääjät laskiaisena (Kasper 2020).

Kyselyyn vastanneet vanhemmat eivät ottaneet kyselylomakkeessa kantaa muun suomalaisen tavan opetukseen, kuin suomalaisten juhlapyhäperinteiden käsittelyyn. Lausannen Suomi-koulun pääpaino suomalaisten tapojen opettelussa painottuu kyselyssä ilmenneiden vastausten sekä havaintojen perusteella juhlapyhien sekä perinteiden käsittelyyn ja niiden alkuperiin ja historiaan. Lausannen Suomi-koulun opetus vaikutti myönteisesti suomalaisten juhlapyhien ja perinteiden oppimiseen sekä ymmärtämiseen lukukauden 2019–2020 aikana. Juhlapyhien opetus koettiin tärkeäksi ja mielenkiintoiseksi aihealueeksi oppilaiden sekä perheiden toimesta.

5.4 Urheilu- ja musiikkikulttuuri

Lausannen Suomi-koulun pääteemana lukukaudella 2019–2020 oli urheilu. Urheilu valikoitui pääteemaksi ennen lukukauden alkua. Urheiluteema toimi ajankohtaisena innoittajana Suomi-koulun lukukaudelle, koska Lausannessa järjestettiin nuorten olympialaiset tammikuussa 2020. Kolme viikkoa kestävien talviolympialaisten aikana noin 1800 nuorta urheilijaa ympäri maailmaa kokoontui kilpailemaan erilaisissa talvilajeissa (Ville de Lausanne 2020). Urheiluteeman tarkoituksena oli herättää lasten kiinnostusta yleisesti urheilua kohtaan sekä tutustuttaa oppilaita uusiin lajeihin (Lausannen Suomi-koulun toimintasuunnitelma 2019–2020). Samalla teeman avulla opetukseen saatiin yhdistettyä merkittäviä suomalaisia urheilijoita ja Suomen historian urheilusaavutuksia. Tammikuussa 2020 Lausannessa järjestettyjen nuorten olympialaisten aikana oppilaita suositeltiin tutustumaan uusiin lajeihin toiminnallisesti kokeilemalla sekä uusia lajeja katsomalla omien perheiden kanssa.

Urheiluteeman valinta lisäsi liikuntaan panostusta Lausannen Suomi-koulun opetussuunnitelmassa lukukauden 2019–2020 aikana. Opetussuunnitelmaan sisällytettiin lasten omat olympialaiset, jotka järjestettiin yhden koulukerran aikana syksyllä 2019. Urheiluun ja liikuntaan panostaminen näkyi Suomi-koulun tunneilla myös hieman tavallista pidempinä välitunteina. Välituntien aikana oppilaat saivat leikkiä monipuolisia liikuntaleikkejä, jotka tukivat lasten motorista kehitystä sekä vuorovaikutustaitoja ja onnistumisen kokemuksia. Välitunnit ja ulkoiluhetket mahdollistivat erilaisen ja innovatiivisen oppimisympäristön, jossa lasten kanssa kokeiltiin erilaisia liikuntamuotoja ja urheilulajeja. Monille oppilaille uusina asioina tulivat Suomen kansallislaji pesäpallo sekä kuuluisia urheilijoita kuten F1-autourheilija Kimi Räikkönen ja mäkihyppääjä Matti Nykänen. Suomalaisten urheilulajien ja urheilijoiden tunteminen tukee lasten osaamista ja ymmärtämistä suomalaisesta urheilukulttuurista. Urheilukulttuurin ymmärtäminen ja merkittävien urheilijoiden tunnistaminen puolestaan vahvistaa suomalaisen identiteetin muodostumista lapsille. Tutkimustulosten mukaan Lausannen Suomi-koulun oppitunneilla opiskellut urheilulajit ja urheilijat sekä historian saavutukset ovat kasvattaneet lasten kiinnostusta liikuntaa kohtaan. Lisäksi urheiluteema on luonnollisesti laajentanut urheiluun liittyvää sanavarastoa lapsilla.

Lausannen Suomi-koulun oppitunnit tukevat suomalaisen urheilukulttuurin ymmärtämistä liikunnan sekä merkittävien urheilijoiden opetteluun avulla. Lausannen Suomi-koulu pyrkii herättämään kiinnostuksen urheilua kohtaan liikkumalla sekä toiminnallisella tekemisellä, mutta osittain myös teoreettisesti käymällä läpi Suomen urheiluhistoriaa ja merkittäviä urheilusuorituksia ja henkilöitä. Tunneilla käytiin usein läpi myös suomalaisen urheilukulttuurin hyviä puolia ja saavutuksia, jotta lasten ymmärrystä suomalaisesta urheilukulttuurista saatiin lisättyä. Suomalaisen urheilukulttuurin ylläpitäminen ja kehittäminen on tärkeää myös tulevaisuuden kannalta. Kappaleessa 2.1 (suomalaisen kulttuurin erityispiirteet) mainittiin suomalaisen urheilukulttuurin erityispiirteistä, jotka eivät ole aina olleet positiivisia. Suomalaiseen urheilukulttuuriin kuuluu yleisesti voittajien kannattaminen, mikä vaikeuttaa urheilukulttuurin muodostumista tietyn lajin ympärille. Etenkään lasten ja nuorten keskuudessa voittajien kannustaminen ei kuulosta pelkästään hyvältä, vaan se saattaa olla jopa luotaantähtävä tekijä. Suomi-koulun yhtenä tehtävänä oli järjestää mielekästä liikuntaa ja toimintaa lapsille, jotta innostusta urheilua ja liikuntaa kohtaan saataisiin lisättyä.

Suomi-koulun oppilaat tekivät urheiluteemaan sopivan retken Lausannen Olympiamuseoon marras-
kuussa 2019 (kuva 8). Retken tarkoituksena oli tutustuttaa lapsia suomalaiseen urheilukulttuuriin ja
etenkin Suomen urheiluhistorian merkittäviin henkilöihin. Tavoitteena oli myös viettää yhteisöllinen
ja mukava ulkoilupäivä molempien ryhmien kesken. Lausannen Olympiamuseo oli hyvä kohde retken
järjestämiseen, sillä museon puistossa sijaitsee merkittävän suomalaisen urheilijan - Paavo Nurmen
patsas. Patsas on yksi merkittävimmistä suomalaisen urheilukulttuurin ilmentymistä, joka Lausannen
Olympiamuseossa on nähtävillä ja josta puhuttiin myös koululaisten kanssa. Retken jälkeen saatu
palaute kertoi, että lapset olivat innostuneita retkipäivästä ja yhteisestä ulkoilusta sekä pienistä kil-
pailuista.

KUVA 8. Lausannen Suomi-koulun retkipäivä Olympiamuseoon (Kasper 2019).

Musiikkikulttuurin osalta tuloksista ilmenee, että suomalaisen musiikkikulttuurin opetus on auttanut
koululaisia oppimaan etenkin Suomen musiikin historiasta. Vanhemmat ovat kokeneet lastensa oppi-
neen eniten suomalaisen musiikin historian merkittävistä henkilöistä. Suomi-koulun tunneilla käsitel-
tiin suomalaisia säveltäjiä ja muusikoita sekä tärkeitä merkkiteoksia. Tuloksista nousi selvästi esiin
Jean Sibeliuksen sekä hänen tuotantonsa tunnistaminen. Etenkin 6–14-vuotiaiden ryhmässä musiikin
historian tunnistaminen ja yksittäisten tärkeiden kappaleiden, artistien tai säveltäjien tunnistaminen
on tärkeää. Jean Sibeliuksen säveltämä Finlandia-hymni on yksi merkittävimmistä suomalaisuuden
symboleista (Luoma 2009). Isompien lasten ryhmässä opiskeltiin suomalaisesta musiikista lyriikoiden
tunnistamisen sekä niiden analysoinnin ja tulkinnan avulla. Suomalaisen musiikin teksteistä voidaan
tunnistaa esimerkiksi tunteita ja lapsille voidaan opettaa tunnetiloja, vaikeita sanoja ja lauseraken-
teita. Lapset ovat yhdessä opettajan kanssa pohtineet lyriikoiden ja sanojen merkityksiä sekä niistä
välittyviä tunteita. Musiikkia on käytetty apuna kielen oppimiseen, mutta suomen kielen opiskelun
avulla ryhmässä on voitu opiskella myös suomalaista musiikkikultturia.

Pienempien lasten (3–5 v) ryhmässä kiinnostus suomalaista musiikkikulttuuria kohtaan on herätetty
erityisesti kuuntelemalla suomalaista musiikkia ja lastenlauluja. Lastenlaulujen tarkoituksena on lii-

kuttaa ja tanssittaa lapsia, mutta myös herättää heitä pohtimaan uusia sanoja ja merkityksiä. Lastenlaulujen avulla lasten kanssa oli helppo yhdistää musiikki sekä liike. Lapset oppivat uusia sanoja tunneilla kuunneltujen lastenlaulujen välityksellä. Musiikin historian opettamista 3–5-vuotiaille lapsille ei pidetty Lausannen Suomi-koulun oppitunneilla kovin tärkeänä, vaan kiinnostus musiikkia kohtaan herätettiin kevyesti sekä erilaisia leikkejä hyödyntäen. Tutkimuksessa ilmenneiden taustatietojen mukaan useimmat lapset ovat olleet pitkään mukana koulutoiminnassa, mikä antaa viitteitä siitä, että lapset saattavat siirtyä isompien oppilaiden ryhmään seuraavilla lukukausilla. Ensimmäisen kouluvuoden aikana etenkin 3–5-vuotiaiden ryhmässä herätetään kiinnostusta suomen kulttuuriin ja kielen oppimiseen. Lasten vanhetessa oppilaille tarjoutuu mahdollisuus siirtyä Lausannen Suomi-koulun vanhempaan ikäryhmään oppimaan syvemmin esimerkiksi suomalaisen musiikkikulttuurin erityispiirteistä.

Tutkimustuloksista ilmenee, että suomalaista musiikkikulttuuria olisi voitu käsitellä enemmän lukukauden 2019–2020 aikana. Lausannen Suomi-koulun vanhemmat ovat kuitenkin pääasiallisesti olleet tyytyväisiä koulun musiikkikasvatukseen ja musiikkikulttuurin opetukseen. Lausannen Suomi-koulussa järjestetyt levyraadit aikaisemmilla lukukausilla ovat avartaneet lasten musiikkitietoutta ja niiden avulla lapset ovat kuulleet uusia suomalaisia kappaleita ja artisteja. Lukukaudella 2019–2020 erityisesti joululaulut ja popmusiikki ovat olleet musiikkigenreistä suosituimmat ja tärkeimmässä osassa Lausannen Suomi-koulun musiikkikasvatusta.

5.5 Luonto, maantiede ja yhteiskunta

Suomalaisille ja sveitsiläisille luontosuhde sekä luonnon arvostus on tärkeää. Sen vuoksi Lausannen Suomi-koulussa pyrittiin opiskelemaan luontoa sekä maantiedettä toiminnallisien menetelmin. Suomalaisen luonnon sekä arvostuksen esiintuominen tukee lasten suomalaisen identiteetin kehitystä. Kappaleessa 2.1 (suomalaisen kulttuurin erityispiirteet) nousi esiin, että arviolta 80 % suomalaisista pitää itseään jollain tasolla luontoihmisenä. Luonto on suomalaisille tärkeää, ja sen vuoksi Lausannen Suomi-koulun opetuksessa ilmenee myös luonnon sekä maantieteen opetusta. Suomalainen luonto eroaa Sveitsin luonnosta melko suuresti, jonka vuoksi lapsille on helppo luoda vertailukohtia opetuksessa. Monet Lausannen Suomi-koulun lapset olivat kiinnostuneita luonnosta, kasveista sekä eläimistä, mikä edesauttoi oppituntien suunnittelua, opetusmenetelmien valintaa sekä aiheiden käsitteilyä. Luonnon ja maantieteen opettaminen koettiin Lausannen Suomi-koulussa tärkeämmäksi verrattuna yhteiskunnan opetukseen, jota oppitunneilla käsiteltiin kokonaisuudessaan melko vähän.

Pienten lasten (3–5-vuotiaat) ryhmässä etenkin Suomen yhteiskuntarakenteiden tai yhteiskunnan toimimisen opettaminen ei ollut ensisijaisen tärkeässä asemassa. Yhteiskunnallisia asioita pienten lasten ryhmässä ei käsitelty laisinkaan, koska kyseisten aiheiden opettamista ei koettu merkittäväksi 3–5-vuotiaiden ikäryhmään kuuluville lapsille. Yhteiskunnan opetuksen osuus jäi Lausannen Suomi-koulun osalta melko vähäiseksi. Yhteiskunnan opetuksen vähäisyys johtuu muiden teemojen tärkeydestä sekä oppituntien vähäisestä määrästä. Pääpaino opetuksessa halutaan pitää kielen sekä suomalaisten kulttuuripiirteiden opetuksessa, jolloin yhteiskunnalliset asiat jäävät hieman muiden teemojen varjoon. Luonto ja maantiede ilmentävät osallaan suomalaisen yhteiskunnan merkityksestä

kirjallisuuden, kielen sekä urheilukulttuurin tavoin. Lausannen Suomi-koulussa käsitellyt teemat tuovat esiin yhteiskunnallisia asioita opetuksen sivutuotteena, mutta varsinaista yhteiskuntaoppia koulussa ei ole yksityiskohtaisemmin käsitelty. Yhteiskunnallisia asioita pohdittiin etenkin 6–14-vuotiaiden ryhmässä, jos keskustelussa ilmeni kiinnostava suomalaiseen yhteiskuntaan sopiva aihe.

Lausannen Suomi-koulun 3–5-vuotiaiden ryhmässä Suomen luonnon monimuotoisuutta ja maantietoa on opeteltu toiminnallisin menetelmin, esimerkiksi leikkien ja keskustelun avulla. Oppilaiden kanssa käytiin keskustelua esimerkiksi siitä, minkälaisia maisemia he olivat nähneet joululomansa aikana käydessään Suomessa. Kokemuksia verrattiin esimerkiksi sveitsiläiseen hiihtokeskukseen Alpeilla tai muuhun lomalla koettuun maisemaan. 3–5-vuotiaiden ryhmässä maisemia vertailtiin toisiinsa ja maantiedosta sekä luonnosta keskusteltiin melko yksinkertaisella tasolla. Loman jälkeen oppilaat kertoivat nähneensä esimerkiksi lunta, merta, eläimiä, vuoria tai vastaavasti vierailleensa jossakin suomalaisessa kaupungissa. Opetuksen vuorovaikutuksellisuus näkyy erityisesti luonnon ja maantiedon opetusteeman kohdalla. Luonnon ja maantiedon opetus Lausannen Suomi-koulussa on auttanut lapsia ymmärtämään Suomen sekä Sveitsin maantieteellisistä eroista sekä yhtäläisyyksistä.

Suomen luonnon opetukseen etenkin pienten lasten ryhmässä on liitetty eläinten opettelu ja tunnistaminen. Oppitunneilla on opiskeltu Suomessa ja Sveitsissä asuvia eläimiä ja niiden elinympäristöjä. Eläinten opetus näkyy etenkin musiikissa ja askartelussa pienten lasten oppitunneilla. Lausannen Suomi-koulussa askarreltiin usein juhlapyhien aikaan, jolloin askarteluun liitettiin aiheeseen sopiva eläin. Esimerkiksi pääsiäisenä askarteluissa näkyivät puput sekä tiput ja jouluna porot. Monesti oppituntien aikana väritettiin kuvia eläimistä ja lasten kanssa keskusteltiin niiden asuinpaikoista, tyypillisistä ruoista tai eläinystävistä. Musiikissa eläimet näkyivät lastenlauluissa esiintyvinä eläiminä. Lausannen Suomi-koulussa kuunneltuihin eläinaiheisiin lauluihin liittyivät usein hevoset, kanit, koirat ja leijonat. Lapset oppivat tunnistamaan luonnossa liikkuvia eläimiä, tunnistamaan niiden ääntelyitä sekä elinympäristöjä ja vertailemaan Suomessa ja Sveitsissä elävien eläimien elinympäristöjä ja elintapoja.

6–14-vuotiaiden lasten ryhmässä luonnon ja maantieteen opiskelu painottui teoreettisempiin opetusmenetelmiin verrattuna pienempien lasten ryhmään. Isommat oppilaat opiskelivat suomalaista luontoa ja maantiedettä karttojen, oppikirjojen sekä keskustelun kautta. Tutkimustuloksista ilmenee, että etenkin vanhemmille oppilaille Lausannen Suomi-koulun luonnon ja maantieteen opetuksesta on ollut hyötyä Suomen kartan tunnistamiseen sekä hahmottamiseen. 6–14-vuotiaat oppilaat ovat oppineet tunnistamaan tärkeimpiä suomalaisia kaupunkeja sekä muita Suomessa olevia merkityksellisiä paikkoja. Tärkeimpien suurten kaupunkien ja paikkojen lisäksi oppilaat tunnistivat suurimpia Suomen järviä, vesistöjä sekä historiallisia paikkoja. Luonnon ja maantiedon opetus Lausannen Suomi-koulussa on parantanut oppilaiden Suomen yleistä tuntemusta molempien ikäryhmien osalta. Opetus on painottunut ryhmissä erilaisiin asioihin, mutta silti suomalaisen luonnon sekä maantieteen opetus nostavat päätään yhtenä merkittävänä teemana Lausannen Suomi-koulussa. Luonnon ja maantiedon opetus tukee lapsia suomalaisen identiteetin kehittämisessä.

5.6 Tutkimustuloksien yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimustulokset analysoitiin kymmenen vastanneen perheen vastausten avulla. Kysely lähetettiin 24 Suomi-koululaisen vanhemmalle, joista noin 42 % vastasi kyselyyn. Tutkimuksesta saatuja tuloksia ei voida yleistää kaikkiin Suomi-kouluissa käyviin lapsiin tai kaikkiin ulkomailla asuviin perheisiin, koska perusjoukko ja siitä saatu otoskoko oli suhteellisen pieni. Tutkimus käsittää vain Lausannen Suomi-koulun vanhempien sekä lasten kokemuksia, jolloin tutkimustulokset eivät ole suoraan verrannollisia muihin ulkomailla toimiviin Suomi-kouluihin. Suhteellisen pieni otoskoko vaikuttaa tutkimustulosten luotettavuuteen niin, että tulokset ovat luotettavia vain kyselyyn vastanneiden perheiden osalta. Suomi-koulujen toiminnassa mukana olevien perheiden lähtökohdat ovat erilaisia ja lapset sekä vanhemmat kokevat koulussa opetettavia asioita eri tavoilla. Lisäksi kaikilla Suomi-kouluilla ympäri maailmaa on erilaisia toimintatapoja, opetusmenetelmiä sekä opetussuunnitelmien välillä voi olla koulukohtaisia eroja. Tämän vuoksi suoraa yleistystä Lausannen Suomi-koulun opetuksen vaikutuksista ja onnistumisesta ei voida yhdistää muihin ulkomailla toimiviin kouluihin.

Lausannen Suomi-koulu on onnistunut hyvin mielekkään oppimisympäristön luomisessa niin perheille, kuin koulun toimikunnallekin. Koulun oppilaat ovat olleet innokkaita ja aktiivisia oppimaan suomalaisuudesta, ja lapset ovat tulleet innoissaan seuraaville koulukerroille. Suomi-koulu koetaan kiinnostavaksi ja innostavaksi oppimisympäristöksi vanhempien sekä lasten toimesta. Samojen perheiden lapset ovat olleet mukana koulutoiminnassa jo useamman vuoden ajan, mikä kertoo osittain tyytyväisyydestä ja opetuksen merkityksellisyydestä. Vähäinen vaihtuvuus koulutoiminnan järjestäjissä sekä oppilaiden osallistumisessa kertoo lasten ja vanhempien kiinnostuksesta suomalaisen identiteetin ylläpitämiseen ja suomen kielen kehittämiseen Sveitsissä asumisen aikana. Suomea ei siis haluta unohtaa, vaan toisen kotimaan kulttuuripiirteitä sekä kielen oppimista pidetään tärkeänä. Suomi-kouluun on tullut vuosien varrella myös uusia innokkaita oppilaita sekä aktiivisia perheitä, mikä kertoo ulkosuomalaisten verkostojen laajenemisesta sekä Suomi-koulujen tunnettuuden lisääntymisestä.

Tutkimustulosten mukaan Lausannen Suomi-koulun opetusmenetelmät ovat olleet monipuolisia, vuorovaikutuksellisia ja toiminnallisia. Opetusmenetelmät ovat olleet onnistuneita, sillä ne ovat parantaneet lasten ymmärrystä suomalaisesta kulttuurista. Oikeiden opetusmenetelmien sekä teemojen avulla lapset ovat oppineet suomalaisuudesta, ja ne ovat edistäneet lasten suomalaisen identiteetin muodostumista. Aktiivinen sekä toiminnallinen työskentely oppitunneilla onnistui lähes jokaisen teeman kohdalla ja oppilailla oli mielekäs sekä innovatiivinen oppimisympäristö lukukauden 2019–2020 aikana. Lausannen Suomi-koulun opetuksella on ollut positiivista vaikutusta suomalaisen kulttuuripiirteiden tunnistamisessa ja lasten suomen kielen kehittämisessä. Kehitys on ollut monipuolista ja edistys on näkynyt kaikissa lapsissa ikäryhmästä riippumatta. Lapset eri ikäryhmissä ovat oppineet asioita omalle taitotasolleen sopivalla tavalla mutta kuitenkin riittävästi. Kyselystä selvinneistä tuloksista, osallistuvasta havainnoinnista sekä opetuksesta saadusta palautteesta ilmenee, että Lausannen Suomi-koulun opetuksen avulla lasten suomen kielen käyttö on rohkaistunut. Lisäksi lasten sanasto on monipuolistunut ja teemat ovat auttaneet uusien sanakategorioiden oppimisessa.

Lausannen Suomi-koulussa käsitellyt teemat tukivat lasten oppimista suomalaisten kulttuuripiirteiden tunnistamisen osalta. Lausannen Suomi-koulu on parantanut lasten suomen kielen taitoa sekä kielellisen ilmaisun kehitystä ja kommunikointia. Osa oppilaista on rohkaistunut käyttämään suomen kieltä kodin ulkopuolella muidenkin kuin lähipiirin kanssa, tai kielitaito on vahvistunut entuudestaan. Lausannen Suomi-koulun toiminta on lisännyt vuorovaikutusta muiden samanikäisten lasten kanssa etenkin 3–5-vuotiaiden ikäryhmässä. Lausannen Suomi-koulussa 3–5-vuotiaiden lasten kielellinen kehitys perustuu vuorovaikutukseen sekä uusien sanojen oppimiseen ja kiinnostuksen herättämiseen suomen kieltä kohtaan. 6–14-vuotiaiden ryhmässä kielen opetus painottui erilaisiin asioihin verraten pienempien lasten ryhmään. 6–14-vuotiaiden ryhmässä lasten taitotaso on jo korkeampi, ja kielen oppimisessa keskityttiin myös kirjoittamiseen sekä kielioppiin. Koulun oppitunnilla opeteltiin suomen kielen vaikeita kielioppeja ja erityispiirteitä, kuten kaksoiskonsonantteja ja vokaaleja, joiden opiskelu tuki oppilaiden suomen kielen kirjoitus- ja lukutaidon kehittymistä. 6–14-vuotiaiden ryhmässä toteutettu kirjaprojekti toimi innostavana opetusmenetelmänä kirjoittamisen ja kielioppien sekä kielen rakenteiden opetteluun. Lukukauden kestänyt kirjaprojekti paransi lasten kirjoitustaitoja sekä suomen kielen rakenteiden ymmärtämistä. Suomalaisen kirjallisuuden lukeminen sekä pienempien- että isompien lasten ryhmissä kehitti suomalaisen kirjallisuuden tuntemista, mutta myös lukutaitoa sekä suomen kielen kokonaisvaltaisempaa ymmärrystä. Lausannen Suomi-koulun kirjasto oli suosittu perheiden keskuudessa ja suomalaisen kirjallisuuden lukemisella oli yhteys lasten sanaston oppimiseen sekä lukutaidon kehittymiseen.

Urheilu oli Lausannen Suomi-koulun lukukauden 2019–2020 pääteema. Urheiluteeman avulla lasten urheilukulttuurin tunnistamista edistettiin ja lasten kiinnostus liikuntaa kohtaan lisääntyi. Olympiamuseoon järjestetty retki lisäsi lasten tuntemusta suomalaisesta urheilukulttuurista. Musiikkikulttuurin käsittelyn avulla koululaiset oppivat merkittäviä suomalaisia säveltäjiä ja kappaleita sekä suomalaisen musiikin historiaa. Musiikkikulttuurin kohdalla ilmeni toive musiikin käsittelyn lisäämiseen oppituntien aikana. Lausannen Suomi-koulu opetti suomalaisuudesta ja suomalaiseen kulttuuriin kuuluvista tavoista erityisesti juhlapyhien osalta. Opetuksen kautta lapset pääsivät juhlimaan merkittäviä juhlapyyhiä suomalaiseen tapaan yhdessä muiden samanikäisten lasten kanssa. Juhlapyhien opiskelu lisäsi lasten tuntemusta suomalaisista perinteistä ja perinteiden alkuperistä. Lausannen Suomi-koulu rohkaisee lapsia ylläpitämään suhteita Suomeen, jotta toisen kotimaan kulttuuri ei unohdu. Suomessa asuvat isovanhemmat ovat merkittävänä siteenä suomalaisuuteen sekä perinteiden oppimiseen ja perheet pitävät usein tiiviisti yhteyttä Suomen sukulaisiin.

Lausannen Suomi-koulun luonnon ja maantiedon opetuksella oli myönteisiä vaikutuksia Suomen kaupunkien tunnistamisessa sekä järvien ja vesistöjen nimeämisessä 6–14-vuotiaiden lasten ryhmässä. Opetus oli teoreettisempaa sekä käsitteellisempää isompien oppilaiden ryhmässä. Teoreettinen opetus edisti isompien oppilaiden käsitystä Suomen luonnosta ja maantiedosta. 3–5-vuotiaille lapsille maantietoa ja luontoa opetettiin vuorovaikutuksellisin menetelmin. 3–5-vuotiaiden ryhmässä luonnon ja maantiedon opiskelu painottui esimerkiksi omien luontokokemusten kertomiseen, eläinkuvien tunnistamiseen, piirtämiseen sekä ulkona leikkimiseen, jotka kaikki kehittivät luonnon ja maantiedon osaamista pienillä lapsilla. Yhteiskunnan opetuksen osuus jäi Lausannen Suomi-koulussa vähäiseksi molempien ryhmien osalta ja sitä ei koettu tärkeäksi.

Lausannen Suomi-koulun opetusta hyödynnetään myös kotioiloissa. Kotityöskentely edistää lasten koulussa oppimia asioita, sillä kotiopetuksen merkitys on tärkeää suomalaisen kulttuurin edistämisen kannalta. Lausannen Suomi-koulun vähäiset oppitunnit vaikuttavat tunneilla käytyjen asioiden muistamiseen, jolloin kotona tapahtuvan kertausten ja opetuksen rooli kasvaa. Vanhemmat edistävät suomalaista kulttuuria kotoaan käymällä läpi koulussa käytyjä asioita sekä keskustelemalla niistä. Suomen kielen käyttäminen ja koulutapahtumien läpikäyminen sekä ylläpito Suomessa asuviin isovanhempiin ovat tyypillisimpiä kotona tapahtuvia suomalaisen kulttuurin edistämiskeinoja. Lisäksi oppikirjojen tehtävien tekeminen, suomalaisen kirjallisuuden lukeminen ja suomenkielisten TV-ohjelmien katselu ovat tärkeitä keinoja kulttuurin edistämiseksi. Lausannen Suomi-koulussa mukana olevia perheitä kannustetaan käymään lapsille sopivissa tapahtumissa, joissa mahdollisesti saattaa tavata muita suomalaisia. Tärkeintä koulutoiminnassa on ylläpitää lasten suhteita Suomeen ja suomalaisuuteen, jotta toisen kotimaan kulttuuri ei unohdu. Lausannen Suomi-koulu tukee vanhempien ja lasten suhdetta suomalaiseen kulttuuriin sekä suomalaisuuteen.

Tutkimuksessa selvitettiin myös Lausannen Suomi-koulun kehitysideoita sekä palautetta. Kehityskohdan selvityksen tarkoituksena oli kysyä vanhempien ajatuksia koulun puutteista tai ongelmakohtista. Vuorovaikutusta koulun ja kodin välille toivotaan yhä enemmän, koska koulukertoja on harvoin. Suurimpana haasteena koulussa on ryhmien jakautuminen, sillä ikäjakama lukukaudella 2019–2020 oli suhteellisen suuri etenkin 6–14-vuotiaiden ryhmässä. Suurimmaksi ongelmakohdaksi noussut lasten iän mukaan jakautuminen on ymmärrettävää, sillä suuri ikäjakama vaikuttaa opetuksen sisältöön ja hankaloittaa yksilöllistä ohjausta. Useampien ryhmien muodostaminen vaatii kuitenkin paljon resursseja.

Kehitysideana Lausannen Suomi-koululle ehdotettiin myös opetuskertojen teemojen jakaminen ja ilmoittaminen etukäteen vanhemmille, mikä helpottaa vanhempien kotiopetusta koulukertojen välillä. Oppituntien sisällön jakaminen vanhemmille saattaisi parantaa vanhempien osallisuutta ja siten kotiopetusta ja asioiden kertausta. Teemojen kertominen etukäteen parantaa myös vanhempien tietämystä siitä, mitä oppitunneilla tapahtuu, sillä pienet lapset eivät välttämättä osaa kertoa tunneilla käsiteltyjä aiheita samalla tavalla vanhemmilleen. Palautteesta ja kehitysideoista ilmeni myös toive oppikirjojen monipuolisempaan ja ohjatumpaan käyttöön. Oppikirjojen tehtävien tekeminen ohjatusti opettajien kanssa saattaisi parantaa lasten rakenteellista kielen oppimista yhä enemmän. Oppikirjojen käyttäminen on teoreettisempaa ja erilaista aktivointia aivoille verraten vuorovaikutukselliseen toimintaan. Lisäksi yhteinen oppikirjojen käyttäminen parantaa lasten keskittymiskykyä. Palautteen ja kehitysideoiden mukaan lapsille toivotaan lisää yksityiskohtaisempaa opetusta suomen kielen kieliopissa sekä rakenteiden opettelussa. Eräs palautteesta ilmennyt idea oli myös suomalaisen vierailijan käyminen koulun oppitunneilla. Lausannessa on paljon suomalaisia ja verkostojen avulla olisi mahdollista saada vierailija käymään oppitunneilla. Kokonaisuudessaan kuitenkin Lausannen Suomi-koulun toimintaan ja nykytilanteeseen ollaan tyytyväisiä.

Opinnäytetyöprosessin tarkoituksena oli tutkia Lausannen Suomi-koulun vaikutusta suomalaisen kulttuurin ylläpitämiseen sekä kehittämiseen. Tarkoituksena oli saada kokonaisvaltainen kuva Lausannen Suomi-koulun opetuksesta eri teemojen osalta, joita opetuksessa käsiteltiin. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös saada kehitysideoita ja palautetta Lausannen Suomi-koulun opetuksesta ja opetusmenetelmistä. Opetuksen tutkiminen, osallistuva havainnointi sekä vuorovaikutus Lausannen Suomi-koululaisten perheiden kanssa auttoivat minua tutkimukseni edistymisessä ja sen toteuttamisessa. Opettajana työskentelyn lisäksi onnistunut yhteistyö toimeksiantajan kanssa oli merkittävä positiivinen lisä tutkimustyötäni varten.

Onnistuin opinnäytetyöni tavoitteiden saavuttamisessa ja olen suhteellisen tyytyväinen saamiini tuloksiin. Tulokset olivat odotusarvojeni mukaisia. Aineistonkeruumenetelmänä käytetyt osallistuva havainnointi sekä kyselylomake olivat onnistuneita valintoja tutkimuksessani. Näiden tutkimusmenetelmien avulla sain parhaimman käsityksen Lausannen Suomi-koulun toiminnasta ja opetuksesta. Kyselylomakkeen muotoilu ja suunnittelu osoittautui yllättävän haasteelliseksi, mutta mielestäni loppujen lopuksi sain luotua suhteellisen selkeän ja tarpeeksi informatiivisen kyselyn. Olen tyytyväinen myös kyselytutkimuksessani käytettyjen teemojen osalta, joiden perusteella analysointi opetuksesta tehtiin. Olen erityisen tyytyväinen siihen, että tutkimusaineistoa saatiin molempien ryhmien vanhemmilta kyselylomakkeen avulla. Vanhempien antamat näkökulmat ja mielipiteet olivat ensiarvoisen tärkeitä tutkimuksen kannalta, koska tutkimus olisi saattanut jäädä liian yksipuoliseksi pelkästään omien havaintojeni perusteella. Omat havaintoni painottuivat erityisesti 3–5-vuotiaiden ryhmän toimintaan, koska työskentely ja vuorovaikutus tapahtui pääsääntöisesti pienten lasten kanssa. Tutkimuksen kannalta oli tärkeää, että sain kyselylomakkeeseen vastauksia myös isompien oppilaiden vanhemmilta. Keskustelu ja aktiivinen vuorovaikutus sekä tuntisuunnitelmat toisen ryhmän opettajan kanssa vahvistivat tutkimustuloksia ja sain kokeneemman opettajan näkemyksiä isompien lasten oppimisesta ja käytetyistä opetusmenetelmistä.

Olen erityisen tyytyväinen opinnäytetyöni aiheen valintaan sekä sujuvaan yhteistyöhön toimeksiantajan kanssa. Yhteistyö Lausannen Suomi-koulun kanssa sujui vaivattomasti ja tunsin etenkin lukukauden aikana olevani osana kouluyhteisöä. Olin tärkeässä sekä vastuullisessa roolissa opetuksessa ja menestyin siinä mielestäni hyvin. Lisäksi sain hyvää palautetta niin vanhemmilta, kuin muiltakin Lausannen Suomi-koulutoiminnassa mukana olleilta ihmisiltä. Opinnäytetyöprosessi oli pitkä, vaativa sekä aikaa vievä mutta onnistuin loppujen lopuksi hyvin ja olen iloinen saamistani tuloksista. Aihevalinta oli selkeästi oikea, koska olin aidosti kiinnostunut asiasta ja halusin tutkia kohdetta monipuolisesti ja syvällisesti. Kokonaisuudessaan prosessi kesti noin 1,5 vuotta alusta loppuun asti. Keväällä 2020 alkanut maailmanlaajuinen Covid-19 pandemia vaikutti osittain opinnäytetyön pitkittymiseen sekä työsuhteen keston. En kuitenkaan koe, että tutkimustyö olisi kestänyt liian kauan tai liian vähän.

Kyselytutkimuksessa olisin halunnut saada joidenkin teemojen osalta enemmän vastauksia. Isompi vastausprosentti olisi tukenut tutkimustyön luotettavuutta ja mahdollisesti tuonut lisää erilaisia näkökulmia tutkimukseen sekä tuloksien analysointiin. Nyt tutkimukseen vastanneiden otoskoko jäi kuitenkin suhteellisen pieneksi, millä on tutkimuksen luotettavuutta heikentäviä vaikutuksia. Tutkimustulokset ovat suuntaa antavia, ja niiden luotettavuus perustuu vain kyselyyn vastanneisiin perheisiin sekä Lausannen Suomi-koulun opetukseen. Toisen samankaltaisen tutkimuksen vastaukset saattavat erota tämän tutkimuksen tuloksista, mikä tarkoittaa sitä, että tulokset ovat jokseenkin sattumanvaraisia. Toisaalta Suomi-kouluilla ympäri maailmaa on kuitenkin yhteinen tarkoitus edistää ja parantaa ulkomailla asuvien lasten suomen kieltä sekä kulttuurin tuntemusta, joten uskon tulosten olevan jollain tapaa samankaltaisia saamieni tutkimustulosteni kanssa. Jokaisella Suomi-koululla on omanlaisensa toimintaympäristö sekä toimintatavat ja opettajat, mitkä vaikuttavat tästä tutkimuksesta saatujen tutkimustulosten sattumanvaraisuuteen, jos niitä verrataan muuhun samanlaiseen tutkimukseen. Jokainen ulkomailla toimiva Suomi-koulu soveltaa oman opetussuunnitelmansa yhteisen opetussuunnitelmasuosituksen perusteella, mikä vaikuttaa eri koulujen opetuksen sisällön vaihtelevuuteen. Opetuksen sisällön vaihtelu voi vaikuttaa myös sattumanvaraisuuteen sekä tutkimustuloksien eroavaisuuksiin. Toisissa samankaltaisissa tutkimuksissa joidenkin muiden teemojen ja aihealueiden tarkastelu voi osoittautua paremmaksi selvityskkeinoksi, kuin tässä opinnäytetyössä käytetyt teemat. Olen erityisen tyytyväinen omiin teemavalintoihini, joiden perusteella tutkimustulokset tästä opinnäytetyöstä on analysoitu.

Samankaltaisia jatkotutkimuksia suomalaisen kulttuurin edistämisestä kannattaa ehdottomasti tehdä. Lausannen Suomi-koululle voisi tehdä esimerkiksi samankaltaisen tutkimuksen muutaman vuoden kuluttua, jossa selvitetään koulun opetuksen onnistumista ja perheiden tyytyväisyyttä koulutoimintaan. Mahdollista jatkotutkimusta voi verrata tähän tutkimukseen, jolloin jonkinlaista vertailupohjaa on löydettävissä ja analysoitavissa. Jatkotutkimuksia tai samantyyppisiä koulukohtaisia tutkimuksia voi tehdä myös muissa maissa toimiville Suomi-kouluille, mikä mahdollistaisi opetuksen vertailun maiden tai maanosien välillä. Opetuksen tutkiminen mahdollistaa myös koulukohtaisten kehitysideoiden selvityksen. Uskon, että Suomi-koulujen opetuksen tutkiminen on tärkeää ja se antaa informaatiota siitä, miten ulkosuomaiset edistävät suomalaista kulttuuria ulkomailla asuttaessa. Toisenlaisena jatkotutkimuksena Suomi-kouluista voisi tutkia esimerkiksi perheiden asenteita suomalaisuutta kohtaan ja selvittää syitä, miksi perheet haluavat edistettävän suomalaista kulttuuria ja olla mukana koulutoiminnassa. Jos samankaltaisia tutkimuksia tehdään eri maanosissa tai maissa, niiden perusteella voidaan selvittää, onko maiden välillä eroavaisuuksia tai yhtäläisyyksiä suomalaisen kulttuurin ylläpitämisessä ja identiteetin muodostamisessa. Tuloksista voitaisiin nähdä, miksi suomalaisuus koetaan tärkeänä eri puolilla maailmaa.

Lisäksi näkisin yhtenä merkittävänä jatkotutkimusaiheena Suomi-koulujen näkyvyyden selvittämisen ulkomailla. Yleensä Suomi-koulut ovat melko pienikokoisia ja oppilasluku on usein melko vähäinen. Tämän jatkotutkimuksen tarkoituksena voisi olla selvittää esimerkiksi Suomi-koulun tunnettuutta ja näkyvyyttä eri maissa. Johtuuko pieni oppilasluku mahdollisesti siitä, että Suomi-koulujen olemassaoloa ei välttämättä tiedetä? Ulkomailla asuville ihmisille ja etenkin juuri sinne muuttaneille verkostot

sekä uudet ystävyysuhteet ovat tärkeitä, ja Suomi-koulut ovat etenkin lapsille tärkeitä verkostoitumisen paikkoja. Sen vuoksi uskoisin tunnettuuden ja näkyvyyden tutkimisen olevan tärkeää ja mielenkiintoista. Suomi-koulujen näkyvyyttä voisi parantaa, mikäli tuloksissa ilmenee jotain siihen suuntaan antavaa.

Opinnäytetyöprosessi on vaikuttanut positiivisesti omaan ammatilliseen kasvuun ja kehittymiseen. Tutkimuksen parissa työskentely herätti kiinnostustani kasvatustieteeseen sekä lisäsi mielenkiintoa kulttuuritutkimukseen ja ulkomailla työskentelyyn. Erityisesti kulttuurien välisen toiminnan tarkastelu osuu restonomiopintojen matkailupuolen sisältöön, joten opinnäytetyön aihe sopi mielestäni restonomiopintojen lopputyöksi. Olen oppinut tutkimaan kulttuurien yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia sekä päässyt tutkimaan syvemmin opetuksen merkitystä lapsiin. Olen oppinut ymmärtämään erityisesti kielen opetuksesta ja siihen käytettävistä opetusmenetelmistä. Lisäksi olen oppinut suomalaisen identiteetin tärkeyden merkityksestä ulkosuomalaisiin. Opin paljon uutta myös Suomi-koulujen toiminnasta maailmalla. Mielenkiintoa ja innostusta tutkimustyötä kohtaan lisäsi miellyttävä toimintaympäristö Lausannessa sekä aivan ihanat oppilaat, joiden kanssa sain työskennellä lukuvuoden ajan.

Opinnäytetyöprosessi kehitti ammatillisten näkökulmien lisäksi myös henkilökohtaisia valmiuksiani. Opinnäytetyöprosessin aikana kykenin kriittiseen sekä objektiiviseen ajatteluun ja pystyin tutkimuksessa toimimaan objektiivisesti ja puolueettomasti, vaikka työskentelinkin toisen oppilasryhmän opettajana. Kykenin analysoimaan tuloksia monelta kantilta ottaen huomioon tutkimuksen eettisen näkökulman. Pohdin opinnäytetyöprosessin aikana mahdollisia tulevaisuuden kehitysideoita Lausannen Suomi-koululle sekä palautteen avulla pystyin kehittämään omaa toimintaani parempana opettajana. Työsuhteen aikana vuorovaikutustaitoni sekä ranskan kielen taito kehittyivät sivutuotteena. Lisäksi opin analysoimaan myös omaa toimintaani kriittisemmin mutta myös näkemään hyviä asioita omassa opetustyyliissäni ja suunnittelussa. Pääsin työskentelemään lasten kanssa ja ottamaan vastuuta niin lapsista kuin omasta toiminnastakin. Vastuullinen ja auktoriteettia vaativa työ kehittivät omia johtajuustaitojani ja opin kokonaisuuksien hallintaa sekä ryhmädynamiikkaa. Olen iloinen omasta rohkeudestani lähteä työstämään haasteellista ja kulttuurien väliseen kommunikointiin liittyvää opinnäytetyötä, joka vei aikaa ja vaati itseltäni paljon ponnistelua sekä syvää taustatutkimusta aiheeseen liittyen. Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen, kiinnostava, kokonaisvaltainen ja innostava projekti, joka kehitti minua niin ihmisenä kuin tutkijana.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- Alisaari, Jenni 2016. Laulaminen suomen kielen oppimisen tukena. Verkkojulkaisu.
[file:///C:/Users/Petra/Downloads/60781-Artikkelin%20teksti-84973-1-10-20171219%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Petra/Downloads/60781-Artikkelin%20teksti-84973-1-10-20171219%20(1).pdf). Viitattu 17.2.2021.
- Anttila, Jorma 2007. Kansallinen identiteetti ja suomalaiseksi samaistuminen. Helsinki: Yliopistopaino. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23476/kansalli.pdf?sequence=2>. Viitattu 17.3.2021.
- Business Finland julkaisuaika tuntematon. Matkailu Sveitsistä Suomeen. Verkkojulkaisu.
<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/toimintamarkkinoilla/sveitsi>. Viitattu 15.2.2021.
- Cavén, Tina 2018. Suomen kielen virstanpylväät. Päivitetty 12.1.2018. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/01/12/suomen-kielen-virstanpylvaat>. Viitattu 16.3.2021.
- Frisk, Outi & Tulkki, Heikki 2005. Kulttuuriavain. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Gertsch, Mia 2016. Kansalliseepoksella on sijansa nyky-Suomessa: ”Kalevala on moderni teos”. Päivitetty 28.2.2016. <https://yle.fi/uutiset/3-8635041>. Viitattu 17.3.2021.
- Haario, Seppo, Leitzinger, Antero, Stucki, Inkeri, Turunen Tuija & Lanz, Mia 2020. Monimuotoinen Sveitsi. Waasa Graphics Vaasa: 2020.
- Haavisto, Ilkka 2020. Tutkimuspäällikkö Ilkka Haavisto: Arvot muuttuvat hitaasti. Verkkojulkaisu.
<https://www.eva.fi/blog/2020/10/26/tutkimuspaallikko-ilkka-haavisto-arvot-muuttuvat-hitaasti/>. Viitattu 15.3.2021.
- Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita publishing Oy.
- Helkama, Klaus 2015. Suomalaisten arvot. Tallinna: Meedia Zone OÜ.
- Hetemaj, Fatbarhde 2011. Tervetuloa urheilukulttuuri! Päivitetty 8.11.2011. <https://yle.fi/uutiset/3-5449137>. Viitattu 18.2.2021.
- Hevonoja, Jaana 2021. Suomi on jälleen maailman onnellisin maa – koronasta huolimatta! Päivitetty 19.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11843568>. Viitattu 22.3.2021.
- Hofstede Insights julkaisuaika tuntematon. Country comparison, Switzerland/Finland. Verkkojulkaisu.
<https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/finland,switzerland/>. Viitattu 11.1.2021.

Hofstede Insights, 2021. Kulttuurien eroavaisuudet Suomi ja Sveitsi. Valokuva.

InfoFinland, 2021. Suomalainen tapakulttuuri. Verkkojulkaisu. <https://www.infofinland.fi/fi/tietoa-suomesta/perustietoa-suomesta/kulttuurit-ja-uskonnot-suomessa/suomalainen-tapakulttuuri>. Viitattu 23.2.2021.

Kajander, Jutta 2018. Kaikenkirjava kulttuuri Ippolito Caffista Apulantaan vahvistaa mielenterveyttä. Verkkojulkaisu. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/kulttuuri/kaikenkirjava-kulttuuri-ippolito-caffista-apulantaan-vahvistaa>. Viitattu 23.2.2021.

Kasper, Petra 2020. Kuuluisa juustokylä Gruyère Sveitsissä. Valokuva. 7.3.2020. Gruyères: Petra Kasperin kokoelmat.

Kasper, Petra 2019. Lausannen Suomi-koulun retkipäivä Olympiamuseoon. Valokuva. 6.11.2019. Lausanne: Petra Kasperin kokoelmat.

Kasper, Petra 2020. Luonto on suomalaisille tärkeä. Valokuva. 24.5.2020. Repoveden kansallispuisto: Petra Kasperin kokoelmat.

Kasper, Petra 2020. Suomi-koulussa askarrellut paperimäkihyppääjät laskiaisena. Valokuva. 26.2.2020. Lausanne: Petra Kasperin kokoelmat.

Kasper, Petra 2020. Tyypillinen sveitsiläinen vaellusreitti. Valokuva. 26.1.2020. Lauterbrunnen: Petra Kasperin kokoelmat.

Koppinen, Marja-Leena, Lyytinen, Paula & Rasku-Puttonen, Helena 1989. Lapsen kieli ja vuorovaikutustaidot. Helsinki: Kirjayhtymä.

Korpela, Helena 2017. Me ja meidän Suomi-koulu. Suomi-koulujen tuki ry. Helsinki: Laatusana Oy. https://suomikoulut.fi/wp-content/uploads/2017/08/Me_ja_meidan_suomikoulu.pdf. Viitattu 10.2.2021.

Kölhi, Jaakko 2012. Suomalainen identiteetti. Päivitetty 20.6.2012. <https://puheenvuoro.uusi-suomi.fi/kolhi/109439-suomalainen-identiteetti/>. Viitattu 22.2.2021.

Laine, Marja 2014. Kulttuuri-identiteetti & kasvatus, kulttuuriperintökasvatus kotoutuksen tukena. Tallinna: K-print. https://www.kulttuuriperintokasvatus.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf. Viitattu 2.2.2021.

Lausannen Suomi-koulun toimintasuunnitelma 2019–2020. Yksityinen sähköpostikeskustelu 5.10.2019. Viestin saaja: Petra Kasper.

Lintukangas, Noora 2019. Identiteetti muodostuu paineessa. Päivitetty 6.6.2019. <https://www.tu-leva.fi/artikkeli/elamanmuutokset-muovaavat-rooleja-ja-identiteettia>. Viitattu 13.3.2021.

Luoma, Ilkka 2009. Sibelius sävelsi suomalaisen identiteetin. Päivitetty 8.12.2009. <https://puheen-vuoro.uusisuomi.fi/ilkkaluoma/24767-sibelius-savelsi-suomalaisuuden-identiteetin/>. Viitattu 11.3.2021.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto julkaisuaika tuntematon. Leikki tekee hyvää. Kaikille. Verkkojulkaisu. <https://leikkipaiva.fi/leikin-merkitys/>. Viitattu 18.1.2021.

Mattila, Mattias 2019. Suomi on maailman onnellisin maa jo toista vuotta peräkkäin, nyt selvällä erolla muihin. Päivitetty 20.3.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10697080>. Viitattu 15.3.2021.

Maunula, Marko 2012. Myytti urheiluhullusta Suomesta. Verkkojulkaisu. <https://suomenkuva-lehti.fi/americana/myytti-urheiluhullusta-suomesta/>. Viitattu 16.3.2021.

Metsämuuronen, Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Myswitzerland julkaisuaika tuntematon. Custom and Tradition, typical food. Verkkojulkaisu. <https://www.myswitzerland.com/en-se/planning/about-switzerland/custom-and-tradition/typical-food/>. Viitattu 15.3.2021.

Mäkilä, Kimmo 2018. Suomalaiset ovat arvoiltaan yhtenäinen kansa – vaikka emme sitä hoksaakaan. Verkkojulkaisu. <https://www.ptt.fi/ajankohtaista/tiedote-suomalaiset-ovat-arvoiltaan-yhtenainen-kansa-vaikka-emme-sita-hoksaakaan.html>. Viitattu 11.2.2021.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja, 2019. Ulkomaankoulujen asemaa ja tulevaisuutta kehittäneen työryhmän muistio. Helsinki: Valtioneuvoston hallintoyksikö, julkaisutuotanto.

Opetushallitus, 2015. Suomi-koulujen opetussuunnitelmasuositus. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Rauhalampi, Iida 2018. Kyllä, olemme itsekeskeisiä, mutta emme omasta syystämme. Päivitetty 30.5.2018. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/05/30/kylla-olemme-itsekeskeisia-mutta-emme-omasta-syystamme>. Viitattu 8.2.2021.

Salumäki Tiina, 2019. Yle Luonnon kysely: suomalainen on yllättävän vahvasti luontoihminen – sienestys, kalastus ja kansallispuistot eivät silti kiinnosta useimpia. Päivitetty 27.9.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/09/27/yle-luonnon-kysely-suomalainen-on-yllattavan-vahvasti-luontoihminen-sienestys>. Viitattu 16.3.2021.

Slotte, Anna, Maury, Olivia & Lehtonen, Noora 2017. Vahvista ja haasta – ideoita monikielelliseen vapaa-ajan toimintaan. Verkkojulkaisu. https://www.naturochmiljo.fi/site/assets/files/1497/vahvista_ja_haasta_netti.pdf. Viitattu 25.2.2021.

Suomi-koulujen tuki ry julkaisuaika tuntematon. Koulutus (opettajan). Verkkojulkaisu. <https://suomikoulut.fi/hallinto-opas/koulutus-opettajan/>. Viitattu 10.2.2021.

Suomi-Seura ry julkaisuaika tuntematon. Tietoa meistä. Verkkojulkaisu. <https://suomi-seura.fi/tietoa-meista/>. Viitattu 11.3.2021.

Suomen Mielenterveysseura ry julkaisuaika tuntematon. Kulttuuri lisää hyvinvointia. Verkkojulkaisu. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/kulttuuri-lis%C3%A4%C3%A4-hyvinvointia>. Viitattu 23.2.2021.

Suomen sisäministeriö julkaisuaika tuntematon. Ulkosuomalaiset ihmiset ovat ulkomailla asuvia Suomen kansalaisia. Verkkojulkaisu. <https://intermin.fi/maahanmuutto/ulkosuomalaiset>. Viitattu 22.1.2021.

Suomen virallinen tilasto (SVT). Liitetaulukko 1. Yksityisen kulutuksen kokonaishintataso 2019. Julkaistu 22.6.2020. Helsinki: Tilastokeskus. https://www.stat.fi/til/kvhv/2019/kvhv_2019_2020-06-22_tie_001_fi.html. Viitattu 16.3.2021.

Suomen YK-liitto, 2015. Sveitsi. Verkkojulkaisu. <https://www.globalis.fi/Maat/sveitsi>. Viitattu 16.3.2021.

Sveitsin Ystävät Suomessa julkaisuaika tuntematon. Kulttuuri. Verkkojulkaisu. <https://sveitsi.fi/tietoja-sveitsista/kulttuuri/>. Viitattu 19.2.2021.

Taanila, Aki 2019. Mittaamisen luotettavuus. Aki Taanilan menetelmäblogi. 31.3.2019. <https://tilastoapu.wordpress.com/tag/reliabiliteetti/>. Viitattu 8.3.2021.

Vilkka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa – määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilkka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ville de Lausanne, 2020. Jeux Olympiques de la Jeunesse. Verkkojulkaisu. <https://www.lausanne.ch/portrait/capitale-olympique/joj-2020.html>. Viitattu 18.2.2021.

PETERS, Katy 2019. Opas suomalaiseen työkulttuuriin. Päivitetty 27.6.2019. <https://www.valamis.com/fi/blogi/opas-suomalaiseen-tyokulttuuriin>. Viitattu 19.2.2021.

LIITE 1: KYSELY SUOMI-KOULULAISTEN VANHEMMILLE

Kysely Suomikoululaisten vanhemmille**1. Perheemme on asunut Sveitsissä**

- ☐ 0-2 vuotta
- ☐ 3-5 vuotta
- ☐ Yli 5 vuotta

2. Perheessämme Suomikoululainen (tai Suomikoululaiset) kuuluu ikäryhmään

- ☐ 3-6 vuotias
- ☐ 7-10 vuotias
- ☐ Yli 10 vuotias

3. Lapsemme on ollut mukana Suomikoulun toiminnassa

- ☐ Yhden vuoden
- ☐ 2-3 vuotta
- ☐ Yli neljä vuotta

Suomikoulun tehtävänä on edistää ulkomailla asuvien lasten suomen kielen taitoa ja muun kulttuurin osa-alueiden tuntemusta. Opetus sisältää suomen kielen opiskelua sekä suomalaisen kulttuurin tuntemusta, kuten esimerkiksi urheilua, luontoa, musiikkia sekä yhteiskuntaa.

4. Kuvaile, miten koulu on edistänyt suomalaista kulttuuria perheessänne alla olevien teemojen osalta.

☐ Suomen kieli

☐ Suomalaisen kirjallisuus

☐ Suomalaiset tavat

☐ Urheilukulttuuri

☐ Musiikkikulttuuri

☐ Luonto ja maantiede

☐ Yhteiskunta

5. Arvioi, miten Suomikoulu on mielestäsi onnistunut opetuksessa seuraavien teemojen osalta. Arvioi 1-5 asteikolla. 1 = huonosti, 2 = kohtalaisesti, 3 = hyvin, 4 = erittäin hyvin, 5 = kiitettävästi

	1	2	3	4	5
Suomen kieli	☐	☐	☐	☐	☐
Suomalainen kirjallisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Suomalaiset tavat	☐	☐	☐	☐	☐
Urheilukulttuuri	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkikulttuuri	☐	☐	☐	☐	☐
Luonto ja maantiede	☐	☐	☐	☐	☐
Suomalainen yhteiskunta	☐	☐	☐	☐	☐

6. Jos vastasit kohdan 5. kysymyksiin vaihtoehdon 1-2, perustelisitko vastauksesi.

Perustelut

--

7. Millä tavoilla pyritte kotoa käsin edistämään lapsenne Suomikoulussa oppimia asioita?

8. Millä tavoilla kehittäisit Suomikoulun toimintaa tulevaisuudessa?
